Täysistunto

Torstai 28.5.2026 klo 16.00—19.27

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.27.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.58) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.58—19.27).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys nuorten tulevaisuudenuskosta (Pinja Perholehto sd)

Suullinen kysymys SKT 90/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Pinja Perholehto sd:** Arvoisa herra puhemies! Nyt viikonloppuna, kun Suvivirsi soi todennäköisesti monilla puolilla Suomea, nuoret juhlivat valmistumistaan. Lämpimät onnittelut jo ennakkoon kaikille! Nuorilla on elämä edessä, ja heidän tulisi uskoa, että huominen on täynnä mahdollisuuksia, mutta yhä useampi nuori kokee tällä hetkellä toisin. Nuorten laskeva tulevaisuususko on yksi Suomen hälyttävimmistä tiedoista. Valtiovarainministeri Purra sanoi viikonloppuna, ettei veronmaksajien rahan tehtävä ole kustantaa unelmia, mutta juuri sitähän toimiva yhteiskunta tekee: luo mahdollisuuksia ja huolehtii, että nuorten ei ole pakko luopua omista unelmistaan siksi, että lähtökohdat tai aika ovat vaikeat. SDP puolusti nuoria jo lähes kolme vuotta sitten välikysymyksellä. Nyt tilanne on sitäkin heikompi, eikä ratkaisuksi riitä se, että ministerit sanovat, että kasvua on luvassa, valoa tulossa. Arvoisa pääministeri Orpo, miksi hallitus jatkaa nuorten tulevaisuususkoa heikentävää politiikkaa sen sijaan, että rakentaisitte vakaan arjen perusedellytyksiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin ensi viikonloppuna juhlitaan koulujen päättymistä ja Suvivirsi soi, ja antaa sen soida. [Timo Heinonen: Hyvä!]

Mutta mitä tulee nuorten tulevaisuudenuskoon, niin sitä varmasti koetellaan tällä hetkellä. Maailmassa sodat ja kriisit ja kotimaan pitkään jatkunut vaikea talouden tilanne luovat kyllä näköalattomuutta, ja meidän täytyy tehdä töitä sen eteen, että Suomen tulevaisuus on parempi, nuoret voivat uskoa siihen, että Suomessa on töitä ja tänne voi rakentaa omaa hyvää elämää. Mutta kyllä hallitus on tehnyt paljon. Nyt juuri eduskunnalle annettiin muun muassa esitys siitä, että ne nuoret, jotka eivät heti saa korkeakouluopiskelupaikkaa, voivat opiskella 30 opintopistettä ilmaiseksi avoimessa ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. [Juho Eerola: Hyvä!] Tämä on aivan mahtava uusi uudistus, ja kun meillä on kymmeniätuhansia nuoria, jotka odottavat sitä ensimmäiseen opiskelupaikkaan pääsyä, tämä on todella hyvä. Samaan aikaan muistutan siitä, että olemme panostaneet paljon peruskoulun kuntoon laittamiseen eli siihen, että jokainen saisi hyvät eväät sille elämälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

16.03 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, tiedän, että tämä voi tulla hallitukselle yllätyksenä, mutta tunnelin päässä oleva valo ei maksa yhdenkään nuoren laskuja, eikä se auta rakentamaan nuorille työtä ja

toimeentuloa. Te luettelette paljon keinoja, mutta nuorten tilanne on vakava, ja nämä eivät valitettavasti siihen riitä.

Hallitus ei ole kautensa aikana tehnyt yhtäkään toimea, joka sitouttaisi työnantajia palkkaamaan enemmän tai paremmin. Päinvastoin te olette helpottaneet nuorten ja muidenkin työntekijöiden irtisanomista. [Arto Satonen: Täh?] Nyt nähdään, että myös hallituksen työllistämisseteli jää auttamatta valitettavasti purkkapaikaksi. Se ei ole toiminut, eikä se riitä lähimainkaan ongelmien kokoon verraten.

Yksi konkreettinen lisäkeino olisi tukea yksinyrittäjiä ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa. [Sheikki Laakso: Näin tehdään!] Sen vuoksi SDP on esittänyt määräaikaista verohyvitystä ensimmäisen työntekijän rekrytointiin. Arvoisa työministeri Marttinen, voisitteko te tarttua tähän SDP:n konkreettiseen esitykseen, vai arvioitteko, että työllisyystilanne ei ole vielä niin heikko, että teillä on varaa jättää tarttumatta näihin konkreettisiin ehdotuksiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.05 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustajalle erittäin tärkeän aiheen esille nostamisesta ja myös tästä tärkeästä kysymyksestä. Haluan nyt kuitenkin korjata sen verran teidän väitettä, että tämä hallitus, Orpon hallitus, on nimenomaan tehnyt työllisyyspolitiikassa toimenpiteitä, joilla halutaan taas vastaavasti avata ovi meidän nuorille työelämään.

Ensinnäkin laajasti ne työmarkkinauudistukset, mitä tämä hallitus on vienyt läpi: Se keskeisin tavoite on madaltaa yritysten kynnystä tarjota uutta työtä. No, ketkä hyötyvät siitä, että meillä syntyy uusia työpaikkoja yrityksiin? Meidän nuoret, joilla on vielä vähemmän työkokemusta kuin taas vastaavasti sitten kokeneemmilla työntekijöillä on.

Ja toisena asiana: Hallitus on budjetoinut yhteensä 50 miljoonaa euroa rahoitusta nuorten työllistymissetelin käyttöön. Se käyttö leviää koko ajan, ja vaikka te SDP:n edustajat vähättelette setelin vaikutuksia, niin teinä en kyllä vähättelisi ollenkaan sitä, että sadat ja sadat nuoret [Timo Harakka: Sadat!] ovat päässeet kiinni ensimmäiseen oman alan työpaikkaan. Ja rahat tulevat riittämään tuhansien nuorten palkkaamiseen, [Puhemies koputtaa] joten, kyllä, me jatkamme työtä meidän nuorten hyväksi. [Antti Kurvinen: Satoja vai tuhansia? — Johannes Koskinen: Vastaus kysymykseen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

16.06 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuoria huolettaa ilmastokriisi, työelämän epävarmuus ja se, toteutuvatko omat unelmat kodista ja perheestä. Lähes puolet alle 25-vuotiaista nuorista on määräaikaisissa työsuhteissa. Hallitus tarjoaa vain lisää epävarmuutta, pätkätöitä ja ennätyksellistä työttömyyttä. Tsemppiviestit ja lippalakit eivät valitettavasti nyt riitä. Tulevaisuususko on yksi politiikan onnistumisen mittareista. Viimeisimpänä hallitus runnoi läpi pätkätyölain, joka vain lisää etenkin nuorten naisten epävarmuutta. Arvoisa työministeri Marttinen, rehellisesti arvioiden, lisääkö pätkätyö todella nuoren luottamusta ja tulevaisuususkoa? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.07 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Jos nyt ajatellaan, mitkä ovat niitä asioita, jotka nimenomaan luovat meidän nuorille sitä epätoivoa ja epävarmuutta omasta tulevaisuudestaan, niin eivätkö ne, että ei ole koulutuspaikkaa, ei ole paikkaa, missä opiskella tai ei ole työpaikkaa, ole juuri niitä keskeisimpiä kysymyksiä? [Vasemmalta: Kyllä!] Me haluamme, että meidän nuoret ovat joko koulussa tai töissä, ja sen takia kaikki meidän uudistukset tähtäävät juuri tämän asian viemiseen eteenpäin. Tästä SDP:n puheesta jäi sellainen mielikuva, että ikään kuin se vaihtoehto tälle määräaikaiselle työsuhteelle olisi aina se vakituinen työsuhde, [Timo Harakka: Niinhän te itse sanoitte aiemmin!] mutta näinhän asia ei ole. Usein määräaikaisen työsuhteen vaihtoehto voi olla työttömyys, ja monelle nuorelle myös se, että on päässyt kiinni työelämään sen määräaikaisen työsuhteen kautta, poluttaa heidät taas vastaavasti myös vakituiseen työsuhteeseen. Tämä on se keskeisin ajatus. Lainsäädäntö on rakennettu juuri niin, että näitä määräaikaisia työsuhteita käyttämällä voidaan saada meidän nuorille jalka oven väliin työelämään. [Puhemies koputtaa] Ja kyllä, me teemme oikeita asioita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.08 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valmistujaisviikonloppu, ylioppilasviikonloppu on aina aivan ihanaa aikaa — sääkin juhlii nuorta sukupolvea — ja se on paljon toivoa täynnä. Tietysti rehellistä on sanoa, että useimmilla nuorilla on kuitenkin mieli ja sydän toivoa täynnä, mutta ei riittävän monilla. Kyllähän tämä nuorisobarometrin tulos, että tämän hetken parikymppisten, teini-ikäisten sukupolvi kokee valtavasti pelkoa, huolta ja pessimismiä tulevaisuudesta, on aivan järkyttävä tulos, ja tämän salin pitää se ottaa huomioon.

Tärkein yksittäinen syy siihen, että nuoret kokevat toivottomuutta tulevaisuudesta, on jättimäinen nuorisotyöttömyys, jolleka Orpon hallitus ei ole tehnyt käytännössä juuri yhtään mitään tällä vaalikaudella. Meillä on 80 000 nuorta työttömänä, ja ehkä pysäyttävin selkeä luku on se, että joka viides alle 25-vuotias on tällä hetkellä työttömänä. Kesätyötä on äärettömän vaikea saada. Puuiloon oli hakemassa kesätyöntekijöitä niin paljon, että lääketieteelliseen tiedekuntaan on helpompi päästä tällä hetkellä. Nyt tarvitaan, arvoisa työministeri, akuutteja toimenpiteitä. Keskusta on ehdottanut takuutyömallia vastavalmistuneille nuorille: kunnat, hyvinvointialueet ja valtio [Puhemies koputtaa] tarjoaisivat työpaikan valmistuneille nuorille sillä rahalla, [Puhemies koputtaa] mitä työttömyyskorvauksia maksetaan. Sen työttömyyskorvauksen rahan voisi käyttää palkkaamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.09 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, herra puhemies! Nyt ehkä täytyy sanoa edustajalle takaisin, että kyllä Kauhavan kaupunki voi tälläkin hetkellä — te taidatte istua siellä kaupunginvaltuustossa — [Antti Kurvinen: Kyllä!] päättää vaikka aivan heti tarjota vaikka 500 kesätyöpaikkaa ilman mitään, valtiovallan tai minun, hyväksyntää. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tyhjä paperi! — Välihuutoja oikealta]

Samaan aikaan, kuten totesin jo aikaisemmin, maan hallitus on tehnyt laajasti eri toimenpiteitä, joilla nimenomaan meidän tavoitteenamme on madaltaa kynnystä

yrityksissä tarjota lisää töitä meidän nuorille, [Antti Kurvinen: Entä nyt?] ja samaan aikaan jokaisessa Suomen kunnassa ja kaupungissa, kaikilla työllisyysalueilla, on otettu tämä nimenomaan nuorille suunnattu palkkaamisen tuki käyttöön. Juuri luin juttua eräästä maakuntalehdestä, jossa konditoria-alan yrityksen edustaja kertoi, että he palkkasivat nuoren vastavalmistuneen töihin, [Juho Eerola: Ne ovat niitä kakunleipojia!] ja ilman tätä seteliä — ilman tätä seteliä — nuoren palkkaaminen olisi ollut täysin mahdotonta. Joten, hyvät kansanedustajat, älkää vähätelkö niitä toimenpiteitä, mitä me teemme, jotta meidän nuoret saavat varmemman, paremman tulevaisuuden itselleen. [Krista Kiuru: Ei yhtään toimenpidettä! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Yksi työpaikka syntyi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.11 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjuminen on tärkeää. Kysyttäessä, mihin kolmeen asiaan Suomen tulisi keskittyä juuri nyt, tämä nousi lasten ja nuorten keskuudessa selvästi tärkeimmäksi. Tämä käy ilmi tänään julkaistusta kansliapäälliköiden virkapuheenvuorosta, jossa sivutaan myös nuorten tulevaisuususkoa tai tässä tapauksessa pikemminkin sen puutetta. Kun te hallituksessa olette tehneet tietoisia päätöksiä, joilla olette kasvattaneet ilmastopäästöjä, ja kun te hallituksessa olette vesittäneet omatkin luontolupauksenne muun muassa valtion vanhojen metsien suojelemisesta, niin miten, pääministeri Orpo, te arvioitte: oletteko todella vahvistaneet nuorten uskoa tulevaisuuteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.11 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristö- ja ilmastoministeri voi varmasti tästä jatkaa. Mutta se on ihan selvää, että isoa osaa nuorista ilmastonmuutos ja luontokato huolestuttavat erittäin paljon. Kyllä tälläkin saralla hallitus on toiminut, jatkaa sitä pitkän linjan ilmastopolitiikkaa, mitä Suomessa on tehty, ennen kaikkea me ollaan keskitytty päästöjen vähentämiseen. Valtion vanhojen metsien suojelu on etenemässä. Me ollaan jatkettu luonnonsuojeluohjelmia. Ennen kaikkea pitäisi kiinnittää huomiota siihen isoon strategiseen valintaan, että me halutaan tehdä Suomesta puhtaan energian suurvalta, päästä eroon fossiilisista polttoaineista, korvata ne puhtaalla suomalaisella energialla, ydinvoimalla, aurinkovoimalla, tuulivoimalla ja sitä kautta saada Suomi kohti hiilineutraaliutta. Tässä työssä me ollaan edetty erittäin hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.12 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa hallitus, teidän pitäisi luoda luottamusta tulevaisuuteen nuorille siten, että he uskovat parempaan työllistymiseen. Uskoa ei luoda pelkillä höpötyksillä ja lippahattuposeerauksilla. [Juho Eerola: Siihen vaaditaan salonkikelpoisuutta!] Miten hallitus on luonut luottamusta esimerkiksi nuorten työllistämiseen? Hallitus on helpottanut työntekijöiden irtisanomista. Hallitus on lisännyt työntekijöiden epävarmuutta vakinaisista työsuhteista [Perussuomalaisten ryhmästä: Onko noloa?] helpottamalla määräaikaisten sopimusten tekoa. Ministerit ovat useissa työelämää koskevissa esityksissä ja puheenvuoroissa todenneet, että työntekijät ovat riski työnantajille. Äskettäin seurasin 17-

vuotiaan tyttäreni ja hänen kaverinsa keskustelua. Heillä oli aito huoli siitä, jos töitä ei tulevaisuudessa olekaan.

Arvoisa työministeri, teidän työllisyyspolitiikkanne kärki siis on, että työntekijät ovat lähtökohtaisesti riski. Miten koette, että tämä teidän kärki vaikuttaa nuorten uskoon tulevaisuuteen ja työelämään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.13 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Niin, eiköhän kuitenkin siihen nuorten tulevaisuudenuskoon vaikuta kaikista eniten se, jos ei ole koulupaikkaa eikä työpaikkaa. Se sitä epäluottamusta luo, toivottomuutta siitä, miten tulevaisuus tulee rakentumaan, miten pääsee taas vastaavasti eteenpäin. Sen takia kaikki ne toimenpiteet, joita on tehty laajasti tämän hallituksen aikana ja joilla nimenomaan pyritään nyt edistämään sitä, että meidän nuoret saavat niitä työpaikkoja ja pääsevät töihin kiinni, ovat kaikista olennaisimpia. Haluan korostaa ja painottaa sitä, että hyvin, hyvin monet suomalaiset aloittavat työuransa juuri sieltä. Ne ensimmäiset työpaikat ovat monella määräaikaisia työsuhteita, ja tutkimustenkin mukaan monella se nimenomaan johtaa siihen vakituiseen työllistymiseen tämän jälkeen. [Arto Satonen: Kyllä, juuri näin!] Tämä on myös tutkittua tietoa kaikkiansa.

Me jatkamme vastaavasti tästä eteenpäin näiden toimien läpivientiä, ja tulemme vielä erikseen käynnistämään suurempien kaupunkien kanssa, joissa myös on suuri määrä työttömiä työnhakijoita tällä hetkellä, omat ohjelmat, jotta voimme jalkautua myös lähiöihin ja sinne, missä tilanne on tällä hetkellä Suomessa kaikista vaikein. Me viemme apua, tukea kaupungeille, [Puhemies koputtaa] kunnille sinne, missä sitä tukea myös eniten tarvitaan. [Eveliina Heinäluoma: Kolme vuotta sitä on odotettukin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.15 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, pääministeri Orpo, vetositte tällä viikolla oppositioon, että puhutaan yhdessä Suomi kasvuun. Kyllä me puhua voimme, mutta nyt kuitenkin ennen kaikkea odottaisin hallitukselta tekoja. Tuoreimmat työllisyysluvut ovat jälleen katastrofaalisen huonoja, työllisyysaste laskee edelleen ja on lähes kolme prosenttiyksikköä heikompi kuin teidän hallituksenne aloittaessa. Ei tämä tilannekuva nyt puhumalla miksikään muutu. Erityisesti suomalaisille nuorille ja pitkäaikaistyöttömille tarvitaan nyt töitä, ja keinoja on olemassa. Osa-aikaisen ja lyhytkestoisen työnkin pitäisi aina kannattaa, ja siksi suojaosat pitää palauttaa sosiaaliturvaan. Te, pääministeri Orpo, myös varmasti tiedätte, että suojaosien poistaminen oli virhe ja että suojaosat tullaan palauttamaan ennemmin tai myöhemmin. Eikö olisikin nyt fiksua aloittaa tämän virheen korjaaminen ja käynnistää valmistelu suojaosien palauttamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.16 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä jotenkin arvasin, että te nostatte esille tämän toiveen, että puhutaan talous kasvuun. Sillä minä viittaan tähän keskusteluilmapiiriin — kun kaikki on huonosti edelleenkin, niin kuin

tässä teidän kysymyksenasettelussanne. Meillä on ongelmia ja meillä on haasteita, mutta meillä on samaan aikaan myöskin tapahtunut taloudessa käänne. Tämä ei ole minun mielipiteeni tai toiveeni, vaan se on täyttä totta. Teollisuustuotanto on ensimmäisen kerran ylittänyt vuoden 2008 tason. Kotimainen kulutus, joka on ilmeisesti yli puolet meidän taloudesta, on lähtenyt vihdoinkin kasvuun, siitä huolimatta, että Iranissa käydään sotaa. Meillä on hyvin tiedossa se, että ensin tarvitaan talouden käänne ja työllisyys lähtee kohenemaan perässä. Työ- ja elinkeinoministeriön viimeisen ennusteen ja arvion mukaan työttömyys lähtee laskuun kesän jälkeen. Se vaatii, että ensin saadaan talous kasvuun, ja nyt se on kasvussa.

Meidän tehtävämme olisi myöskin omilla puheillamme tukea tätä myönteistä kehitystä, mikä näkyy suomalaisissa yrityksissä tällä hetkellä. Sinne ne työpaikat syntyvät. Ei hallitus luo työpaikkoja, [Puhemies koputtaa] vaan menestyvät suomalaiset yritykset, ja nyt niillä näyttää menevän paremmin. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Hallitus voi palauttaa suojaosat! — Aino-Kaisa Pekonen: Ei sanaakaan suojaosista! — Perussuomalaisten ryhmästä: Eikö työpaikat ole parempi ratkaisu?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

16.17 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuususkoa ei myöskään lisää se, jos perinteitämme aletaan tulkita ongelmiksi ja kouluja pelotellaan luopumaan niistä. Valtioneuvoston alaisen tasa-arvolautakunnan ratkaisun myötä koulut ovat nyt sakkojen uhan pelossa alkaneet varoittaa koteja siitä, että kevätjuhlassa soi Suvivirsi. Suvivirsi kuuluun kevätjuhlaan. Perinteen siirtäminen ei saa olla vaaratiedotteen aihe. Suvivirsi on osa suomalaista kulttuuriperintöä, ja koulun tärkeä sivistyksellinen tehtävä on perinteemme siirtäminen tuleville sukupolville.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei Suvivirren laulaminen tee koulun kevätjuhlasta ja tunnustuksellista uskonnon harjoittamista. Opetushallitus ohjeistaa samoin. Siksi kysyn opetusministeriltä: annatteko selkeän viestin ja selkänojan Opetushallitukselle ja kouluille siinä, että kouluissa voidaan jatkossakin vaalia suomalaisia perinteitä ja laulaa Suvivirsi kevätjuhlassa ilman erillisiä vaaratiedotteita tai pelkoa [Puhemies koputtaa] sanktioista? [Timo Harakka: Näin paljon kokoomusta kiinnostaa nuorisotyöttömyys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.19 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Suvivirsi on osa suomalaista perinnettä, osa kulttuuriperintöä, oleellinen osa kevätjuhlia. Kun kevätjuhliin menee, niin minä luulen, että moni positiivisin mielin odottaa sitä, että saa kuulla, saa laulaa Suvivirren. Se on merkkipaalu koululaistenkin vuodessa, se kertoo siitä, että kesäloma alkaa. Ihan kuten edustaja totesi, se ei ole uskonnon harjoittamista. Se on perinteen tiedostamista, osallistumista siihen pitkään ketjuun kevätjuhlia, mitä meillä on Suomessa ollut tapana viettää. Toivon, että kevätvirsi, Suvivirsi, lauletaan kaikissa suomalaisissa kouluissa. Toivon, että se lauletaan ilolla ja ylpeydellä ja oma historia tuntien. [Sari Sarkomaa: Tarvitaanko vaaratiedotteita? — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

16.20 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuutta rakennetaan erityisesti nuorille ja lapsille. Siksi on erityisen huolestuttavaa, että alle 30-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on jo lähes 80 000. Pitkittynyt nuorisotyöttömyys jättää jäljen koko yhteiskuntaan, osaamiseen, hyvinvointiin ja tulevaisuudenuskoon. Ja juuri siksi talouspolitiikka ei voi olla pelkkiä leikkauksia. On kysymys siitä, millaista tulevaisuutta me rakennamme.

Lisäksi meillä on tässä maassa kymmeniätuhansia nuoria, jotka ovat teillä tietämättömillä. Nämä yhteiskuntamme ulkoreunalla olevat nuoret eivät ole töissä, koulutuksessa tai armeijassa. Heidän työllistymistään heikentää pitkittynyt työttömyys, alhainen koulutus ja vähäinen työhistoria. SDP haluaa pitää kaikki nuoret mukana. Miksi hallitus ei toimi näin? Säästettäisiin paitsi inhimillisesti myös taloudellisesti. Kuten tiedetään, yksi syrjäytynyt nuori maksaa tälle yhteiskunnalle yli miljoona euroa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.21 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin haluan kertoa, että hallitus haluaa pitää kaikki mukana. Tässä teidänkään kysymyksenasettelussa — no, ehkä se ei ollut tarkoituskaan — minä en yhtään keinoa kuullut. Hallitus tekee töitä jatkuvasti ja on tehnyt sen eteen, että meillä olisi talouden kasvua ja työpaikkoja, ja se on kaiken avain. Ilman niitä työpaikkoja ei ole myöskään työllisiä ihmisiä. [Antti Kurvinen: Keskustalla on keinoja! — Perussuomalaisten ryhmästä: Tyhjä paperi!]

Mutta me ollaan tehty myöskin asioita, joilla nuoret pääsevät opintoihin. Me ollaan lisätty aloituspaikkoja. Edelleenkin mainostan tätä opintoseteliä, koska niin moni nuori — jopa 20 000 nuorta voi jäädä vuosittain vaille sitä opiskelupaikkaa — voi kuitenkin käyttää sen ajan itsensä kehittämiseen, opiskella avoimessa ammattikorkeakoulussa tai avoimessa yliopistossa. Eli me teemme ja me olemme tehneet paljon toimia, jotta syntyy työpaikkoja, mutta myöskin antaaksemme opiskelumahdollisuuksia meidän nuorille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

16.22 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suvivirsi soikoon peruskouluissa, valmistujat hakekoot todistuksia ammattikouluissa ja ammattikorkeakouluissa. On kuitenkin monia nuoria, jotka eivät voi sen takia hakea sitä todistusta — 3 500 nuorta — että kun eivät saaneet harjoittelupaikkaa, niin he eivät voineet valmistua. Keskusta haluaa takuun siitä, että kenenkään nuoren opinnot eivät viivästy sen takia, että ei saa harjoittelupaikkaa. Kysynkin hallitukselta: mitä te voisitte tehdä tälle asialle?

Toinen asia, minkä haluaisin nostaa, on se, että vaikka teillä on terapiatakuu olemassa, niin nuorten matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin on itse asiassa vaikea päästä. Terapia tulee siellä seuraavilla asteilla, mutta monesti nuori tarvitsisi apua tässä ja nyt. Ja luulen, että se olisi paljon taloudellisempaa kuin päästää nuori [Puhemies koputtaa] synkkään masennuksen tilaan, jota monesti hallituskin [Puhemies koputtaa] puheillaan laiskuudesta ja muusta nostaa. Mitä voisitte tehdä tälle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Vasemmalta: Kukaan ei halua vastata!] — Tiede- ja kulttuuriministeri Talvitie, olkaa hyvä.

16.23 **Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie** (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuususko on todellakin tärkeä asia, ja minä ajattelen niin, että tämä sali jakaa kokonaisuudessaan sen saman näkymän, että me halutaan nuorille opiskelupaikkoja ja me halutaan nuorille työpaikkoja.

Harjoittelupaikat ovat olleet kiven alla. Osittain se johtuu myöskin siitä, että meillä on ollut 23—24 ennätyskorkeat valmistuneiden määrät, koska korona-aikana esimerkiksi sosiaali- ja terveyspuolelta ei pystynyt samalla tavalla valmistumaan, koska ei ollut niitä harjoittelupaikkoja. Me järjestimme ministeri Rydmanin kanssa muutama viikko sitten pyöreän pöydän keskustelun näistä harjoittelupaikoista, ja me kävimme läpi siellä hyviä käytänteitä. Me olemme myöskin haastaneet huomattavasti enemmän elinkeinoelämää ja yrityspuolta mukaan siihen, että harjoittelupaikkoja nyt meidän nuorille tarjottaisiin. Siellä on myöskin sellaisia rakenteellisia asioita, joita me käytiin läpi, ja niiden kanssa tehdään toimia, jotta paremmin pystytään sitten myöskin meidän nuorille tarjoamaan niitä harjoittelupaikkoja ja sitä kautta varmistamaan se valmistuminen ajoissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.25 **Pekka Aittakumpu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulu on tärkeä osa nuorten elämää. Viime aikoina on uutisoitu merkittävistä epäonnistumisista suomalaisessa koulumaailmassa. Ensin kerrottiin, että Opetushallituksen kustantamissa islamin oppikirjoissa oli opetussuunnitelman vastaista sisältöä. [Krista Kiuru: Miten liittyy työllisyyteen?] Seuraavaksi paljastui, että pääkaupunkiseudulla jopa sadat muslimitaustaiset oppilaat ovat korvanneet koulun uskonnon opinnot moskeijoiden opetuksella ilman minkäänlaista valvontaa. Tämä haittaa maahanmuuttajien sopeutumista suomalaiseen kulttuuriin ja suomalaiseen yhteiskuntaan. Perussuomalaiset ovat jo kauan varoittaneet tällaisesta kehityksestä, jossa Suvivirrestä sakotetaan ja monikulttuurinen myyräntyö jatkuu. Eihän tämä näin voi mennä. Suomalaisia perinteitä on vaalittava, kuten opetusministeri äsken hienosti kertoi. Lisäksi maahanmuuttajien on sopeuduttava Suomeen. Se on kaikkien etu. Kysynkin opetusministeriltä: mihin toimiin hallitus ryhtyy koulumaailman ongelmien korjaamiseksi, ja olisiko itse asiassa aika palauttaa koulutarkastajat takaisin? [Timo Harakka: Näin paljon perussuomalaisia kiinnostaa nuorison työttömyys! — Hälinää — Puhemies koputtaa] — Olipa ala-arvoinen kommentti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Olkaa hyvä, opetusministeri Adlercreutz.

16.26 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On totta, että Opetushallitus on huomannut, että sekä islamin oppikirjoissa että kreikkalaisortodoksisen uskonnon oppikirjoissa on ollut opetussuunnitelmaan nähden poikkeavuuksia. Ne eivät ole olleet ei-tunnustuksellisia, niin kuin opetussuunnitelma edellyttää. Se tietenkin tarkoittaa, että asia pitää korjata. Se ei ole hyväksyttävä asiantila. Uskonnonopetus on Suomessa jo vuosikymmenten ajan ollut ei-tunnustuksellista, ja se tarkoittaa tietenkin, että kaikkien opetussuunnitelmien pitää sitä noudattaa, niin kirjojen

kuten myöskin käytäntöjen. Meillä on tilanne, jossa meillä on todella iso määrä, jopa 15 eri katsomus- ja uskontoainetta meidän kouluissamme. Merkittävää osaa niistä opetetaan osittain myöskin koulun ulkopuolella, ja se tarkoittaa, että valvontaa on haastavaa tehdä, haastavaa suorittaa. Tiedetään, että erityisesti vähemmistöuskontojen osalta merkittävä osa opettajista ei ole muodollisesti päteviä, [Puhemies koputtaa] ja se luo riskin tietenkin sille, että opetussunnitelmaa ei aina voi seurata, ei aina tiedetä. Se on ehkä yksi peruste sille, [Puhemies koputtaa] että ehkä olisi syytä tätä kokonaisuutta tarkastella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

16.27 **Alviina Alametsä vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain 17 prosenttia nuorista suhtautuu optimistisesti maailman tulevaisuuteen, kertoo nuorisobarometri, ja nuorten elämänlaatu on heikentynyt aiemmasta. Lisäksi moni nuori kokee vaikeita mielenterveyden ongelmia, joihin terapiatakuu ei valitettavasti riitä, ja silti valtaosa nuorista, jotka päätyvät mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeelle, ei ole saanut psykoterapiaa hoitomuotona. Tämä on erittäin vakava ongelmakohta, ja psykoterapian omavastuu on näille nuorille liian kallis. Siksi kysynkin sosiaali- ja terveysministeriltä: voisitteko tuoda esimerkiksi jokaiselle ysiluokkalaiselle koulupsykologikäynnin terveystarkastuksen yhteyteen, ja voisitteko myös parantaa pidemmän maksuttoman psykoterapian saatavuutta siten, että Kela voisi korvata esimerkiksi koko psykoterapiajakson? — Kiitos paljon. [Juho Eerola: Miksei Harakka nyt huuda nuorisotyöttömyydestä?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sosiaali- ja terveysministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.28 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin mielenterveyteen liittyvät haasteet erityisesti nuorilla ovat yksi aikamme potentiaalisesti hyvinkin kauaskantoisimmista ja vaarallisimmista terveydellisistä trendeistä, joihin on syytä kiinnittää aivan erityistä huomiota. Ja juuri näin tämä hallitus on tehnytkin siitä huolimatta, että taloudellinen tilanne on hyvin vaativa. Olemme priorisoineet mielenterveystyötä ja säätäneet sen terapiatakuun, josta aiemmat hallitukset vain puhuivat.

Se on ollut voimassa nyt vasta aika vähän aikaa, ja sen tulokset eivät vielä siksi näy erityisen konkreettisesti, mutta ne alustavat tiedot, mitä hyvinvointialueilta olemme saaneet, ovat itse asiassa aika rohkaisevia: aika hyvin on pystytty säädetyissä määräajoissa myöskin tarjoamaan takuun mukaista terapiaa silloin, kun se on asiakkaan näkökulmasta se, mitä tarvitaan. Tässä täytyy toki tietysti muistaa se, että monissa tapauksissa myöskin terveydenhuollon ammattilaiset toteavat, että juuri se terapia ei ole välttämättä aina kaikissa tapauksissa se optimaalisin tapa hoitaa asiaa, vaan on muitakin tapoja, ja silloin se ei sovellu [Puhemies koputtaa] tähän terapiatakuun piiriin. Mutta tässä on otettu merkittäviä askeleita parempaan suuntaan. [Aki Lindén: Siksi yleinen hoitotakuu oli erittäin hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.30 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suvivirsi soikoon, kun kouluissa vietetään kevätjuhlia, [Oikealta: Kuulitteko, Harakka? — Perussuomalaisten ryhmästä: Näin paljon kiinnostaa nuorison työttömyys!] mutta moni ammattiin valmistuva nuori valmistuu nyt poikkeuksellisen pimeän ja synkeän tulevaisuusnäkymän aikaan. Se johtuu tästä ennätystyöttömyydestä, joka koskettaa nuoria, ja se johtuu myös siitä epävarmuudesta työelämässä, jota te olette tietoisesti lainsäädännöllä luoneet. Nuoret haluavat töihin, eikä, arvoisa pääministeri, tätä voida puheella puhua paremmaksi. Se karu arki on nuorelle sitä todellisuutta, ja te vaikutatte olevan siitä täysin vieraantunut. [Arto Satonen: Voi hyvää päivää!] Kun esimerkiksi kahvilaketju Espresso House haki 50:tä kesätyöntekijää, se sai yli 10 000 hakemusta, tai metsäyhtiö UPM:lle haki yli 12 000 nuorta, Puuilolle 20 000 nuorta. [Välihuutoja oikealta] Nuoret eivät ole niitä nukkuvia naapureita, joiksi te olette suomalaisia työttömiä kuvanneet, vaan työhaluisia, ja nyt tarvitaan järeitä toimia tämän tilanteen korjaamiseksi. Teidän arvovalintanne tässä nyt tulevat kyseenalaisiksi. Voisitteko te perua tämän yhteisöveron alennuksen, [Puhemies koputtaa] joka maksaa lähes miljardin, ja edistää pienyrittäjien ensimmäisen työntekijän palkkaamista määräaikaisella verohelpotuksella, kuten SDP on esittänyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.31 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oli paljon kysymyksiä, ja ehkä valtiovarainministeri voi vastata osaltaan. — Edustaja Tuppurainen, en ole vieraantunut, emme ole vieraantuneet. Meillä on hyvin tarkka kuva siitä, missä Suomessa mennään niin työttömyysluvuissa kuin työllisyysluvuissa ja työttömyyden rakenteessa mutta myöskin niissä yksilöiden tarinoissa, ikävissä tarinoissa, jos ei sitä ensimmäistä työpaikkaa ole saanut. Tiedämme tämän todellakin, ja se tuntuu, ja se tuntuu pahalta. Siksi me jatkamme niitä toimia, joilla me saamme tämän maan talouden kasvuun ja näille nuorille niitä työpaikkoja ja niille nuorille, jotka haluavat opiskella, että he pääsevät opiskelemaan. Haluan kertoa sen, että tämä on tehtävissä. Meillä on nyt selkeät luvut siitä, että meidän taloutemme käänne on tapahtunut näistä vaikeista olosuhteista huolimatta, ja se on se toivo, että Suomessa on talouden kasvua ja työpaikkoja ja pärjääviä yrityksiä. Sinne ne nuoret pääsevät töihin. Mutta meidän pitää tällä hetkellä huolehtia heistä, niin että heillä on opiskelupaikka ja että he saavat palveluita ja apua työllistymiseen, ja me teemme aivan varmasti kaikkemme. [Tytti Tuppurainen: Mitenkä se yhteisövero? Ei tullut vastausta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.32 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Todellakin tuhannet nuoret valmistuvat tulevana viikonloppuna peruskoulusta, lukiosta, ammatillisesta koulusta ja myös korkeakoulusta Suvivirren soidessa. Lämpimät onnittelut heille kaikille.

Koulutus on perinteisesti taannut työtä ja toimeentuloa, mutta nyt ajat ovat olleet heikommat ja monet valitettavasti valmistuvat työttömäksi. Kun on jutellut nuorten kanssa, niin eivät he haaveile tai odota tulevaisuudelta mahdottomia: oma koti, perhe ja

työpaikka, joka valitettavan monelta nyt puuttuu. Kyllä se tarkoittaa sitä, että meidän on yhdessä pystyttävä parempaan, jotta nuoret voivat luottaa tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo äsken peräänkuulutti tuossa keinoja. Keskusta on esittänyt nuorille vastavalmistuneille takuutyötä, joka rahoitettaisiin työmarkkinatuesta ja kuntien sakkomaksuista, mutta emme ole saaneet hallitukselta vastausta, kelpaako tämä keskustan konkreettinen esitys, joten kysyn, pääministeri: kelpaako tämä keskustan esitys? [Antti Kurvinen: Nyt olisi niitä esityksiä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan vastauspuheenvuoron työministeri Marttiselle. Olkaa hyvä.

16.34 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Pidän ensinnäkin hyvänä, että myös opposition puolelta tuodaan esille näitä omia pohdintoja ja ehdotuksia. Olen kuullut niitä täältä salin vasemmasta laidasta hieman vähemmän tämän kyselytunnin aikana.

Maan hallitus panostaa voimakkaasti nuorisotyöttömyyden torjuntaan. Olemme budjetoineet jo 50 miljoonaa euroa rahoitusta nimenomaan siihen, että alle 30-vuotiaan, joka palkataan siihen ensimmäiseen oman alan työpaikkaan, työnantajalle maksetaan puoleksi vuodeksi puolet nuoren palkkakustannuksesta. No, kuulostaako se pieneltä asialta? Ei siis todellakaan, vaan minun saamani viesti kentältä, kun kierrän paljon — olen käynyt nyt tässä kuukauden aikana muun muassa Kemissä, Joensuussa, Etelä-Suomen eri kunnissa ja kaupungeissa — on, että yrittäjät antavat erittäin paljon hyvää palautetta siitä, että maan hallitus panostaa juuri siihen, että sitä kynnystä palkata se nuori töihin ollaan vastaavasti alennettu. Vakuutan teille, hyvät kansanedustajat, että me jatkamme tätä työtä ympäri Suomea laajasti eri toimenpiteillä. Ja haluan sanoa meidän nuorille, että me haluamme, että heidän tulevaisuudenuskonsa [Puhemies koputtaa] tulee vahvistumaan tästä eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

16.35 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille RKP:ssä on itsestään selvää, että koulujen kevätjuhlissa tulisi voida laulaa Suvivirttä.

Värderade talman! För oss i SFP är det självklart att man på skolavslutningen får sjunga Den blomstertid nu kommer.

Skolornas sista vecka innan sommarlovet är alltid speciell. Utflykter och evenemang präglar skolornas vardag, men efter att betygen är utdelade går eleverna åt eget håll. En del ska på läger, andra ska ut till stugan, någon ska i simskolan. Äldre ungdomar kanske har sitt första sommarjobb, men vissa har inget program. Många familjer har utmaningar med sommarlovspusslet, och vi i SFP har lyft upp behovet av ett mångsidigt verksamhetsutbud under skolloven.

Arvoisa puhemies! Kaikki lapset ansaitsevat merkityksellisen vapaa-ajan. Siksi olemme RKP:ssä tyytyväisiä panostuksiin Suomen harrastamisen malliin ja kokeiluun kokonaiskoulupäivästä. On kuitenkin tärkeää, että myös koulujen loma-aikoina on tarjolla mielekästä tekemistä. Kysyn, arvoisa ministeri Poutala: mitä työtä ministeriössä tehdään,

[Puhemies koputtaa] jotta lapset eivät kesälomien alussa jäisi yksin kotiin puhelimen kanssa vaan saisivat merkityksellistä tekemisestä yhdessä toisten nuorten kanssa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Poutala, olkaa hyvä.

16.36 **Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala** (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin tärkeästä kysymyksestä. Meillä on selvityksen mukaan selvinnyt, että nimenomaan kesäloma-aika on kaikkein eriyttävin vuodenaika meidän lasten ja nuorten keskuudessa. Osa lapsista ja nuorista pääsee viettämään aikaa mökeillä, käy huvipuistoissa ja viettää hauskaa kesää. Osa meidän nuorista valitettavasti pyörii samassa ympäristössä, eikä ole varaa oikeastaan lähteä minnekään.

Asia, mikä me ollaan tehty tänä kesänä, on se, että me ollaan tämmöinen liikunnan seuratukiuudistus tehty, ja tällä rahoitetaan nytten nimenomaan uudenlaista kesätoimintaa liikuntaseuroissa. Eli pyritään tarjoamaan matalan kynnyksen, erittäin matalan maksun tai jopa ilmaisia kesäharrastuksia lapsille ja nuorille. Samalla tämä velvoittaa seuroja palkkaamaan yhden nuoren sinne töihin, joko vetämään kerhoa tai sitten muuten kehittämään seuran toimintaa. Tätä kautta itse asiassa pystytään palkkaamaan tänä kesänä 1 250 nuorta näihin urheiluseuroihin ja samalla tarjotaan tätä matalan kynnyksen kesätoimintaa näille nuorille ja lapsille. Joten tässä on kyllä kaksi kärpästä yhdellä iskulla. [Puhemies koputtaa] Odotan erittäin paljon tuloksia kesän jälkeen. [Anne Kalmari: Todella hienoa! — Kokoomuksen ryhmästä: Väärin sammutettu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.38 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luottamus on talouden tärkeintä valuuttaa, ja luottamuksen varassa myös nuorten tulevaisuususko joko nousee tai laskee. Maassa, jossa jo ennestään on viidenneksi eniten määräaikaisia työsopimuksia koko EU:ssa ja korkein työttömyys, on vaikea kuvitella, miksi määräaikaisten työsopimusten lisääminen jotenkin lisäisi luottamusta [Arto Satonen: Se lisääkin työpaikkoja!] tai olisi avain tällaisessa maassa työttömyyden nujertamiseksi. Myös luottamus siihen, että työelämässä toimeentulo on turvattu, on erityisen tärkeää, jotta ihmiset uskaltavat lähteä kuluttamaan, jotta niihin yrityksiin tulee asiakkaita ja jotta niihin syntyy työpaikkoja.

Pääministeri Orpo, tiedän, että olette herkällä korvalla kuunnelleet Elinkeinoelämän keskusliittoa tämän hallituskauden aikana ja toteuttaneet aika monta heidän toiveistaan ja hiukan enemmänkin. Nyt he esittävät, että leikataan ylityö- ja sunnuntaikorvauksista, jotka ovat erittäin tärkeitä monille palvelualojen työntekijöille. Voitaisiinko yhdessä sopia, että tällaiset puheet [Puhemies koputtaa] ja ehdotukset kuopataan, jotta työntekijöiden luottamus tulevaisuuteen paranee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.39 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tulisi mieleenkään. [Antti Lindtman: Hyvä!] Suomessa pitää enemmänkin miettiä, miten meillä

on talouden kasvua ja varaa maksaa parempia palkkoja, miten edelleenkin voidaan keventää ansiotulojen verotusta, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä — Puhemies koputtaa] jotta ihmiset tulevat toimeen omalla palkallaan, jotta kannattaa tehdä töitä, ottaa vastuuta, kehittää itseään, yrittää, ottaa yrittämisen riskiä. Ei me voida... Esimerkiksi nämä ylityökorvaukset ovat niin oleellinen osa satojentuhansien suomalaisten tulonmuodostusta. Ei se ole se paikka, mistä tässä nyt lähdetään leikkaamaan, enkä sellaista lähtisi esittämään. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Hyvä! — Ben Zyskowicz: Ei yhdenvertaisuuslautakunta hyväksyisi sitä, sehän olisi syrjintää, sehän perustuu kristinuskoon!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.40 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsuus ja nuoruus eivät ole kaikille helppoa aikaa, ja silloin on kyllä tulevaisuudenusko kovilla ihan kaikilla siinä tilanteessa olevilla. Entisenä opettajana tiedän, että perheneuvolat ovat tehneet todella tärkeää työtä perheitten parissa vuosikymmenien ajan, ja siksi täytyy kyllä ihmetellä näitä hallituksen suunnitelmia, että perheneuvolat eivät olisi enää lakisääteistä toimintaa mutta hyvinvointialueet voisivat halutessaan järjestää tätä. Siksi kysynkin vastuuministeriltä: Miksi te arvelette, että hyvinvointialueet järjestäisivät perheneuvolatoimintaa, jos heillä ei ole enää rahoitusta siihen? Ja eikö teitä huoleta ollenkaan, että lastensuojelun kustannukset nousevat nykyisestä puolestatoista miljardista, kun ongelmat tulevat takuulla pahenemaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sosiaali- ja terveysministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.41 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On erittäin tärkeää, että nostitte tämän kyselytunnilla esille, jotta pääsen korjaamaan kaikkia väärinkäsityksiänne.

Ensinnäkään perheneuvolat eivät ole tälläkään hetkellä lakisääteisiä. Ja suurelle yleisölle, kun puhutaan perheneuvoloista, taitaa olla epäselvää se, että perheneuvolat siis eivät ole näitä lapsi- ja äitiysneuvolapalveluita, jotka ovat kaikille tutuimpia, vaan nyt puhutaan nimenomaisesti sitten jo vähän vanhempien lapsien ja perheiden myöhemmästä neuvontavaiheesta. Nyt ollaan siis luomassa [Vasemmistoliiton ryhmästä: Säästämässä!] yhteistä laajempaa lapsi- ja perhepalvelua, jossa hyvinvointialueille tarjotaan myöskin laajemmat mahdollisuudet katsoa paikallisesti, miten se on fiksuinta toteuttaa. Se on edelleenkin mahdollista toteuttaa tällaisena perheneuvolakonseptina, mutta se voidaan toteuttaa myös jonain muuna, vastaavanlaisena palveluna.

Nyt olennaista onkin se, että tällä hetkellä järjestelmä on erittäin järjestelmäkeskeinen ja asiakkaat joutuvat pahimmillaan jonottamaan yhtäaikaisesti useaan eri palveluun, [Hanna-Leena Mattila: Mutta tuleeko rahaa? — Oikealta: Kysy Harakalta! — Oikealta: Paljon teillä oli siihen vaihtoehtobudjetissa?] kun taas vastaisuudessa nämä tulevat olemaan asiakaskohtaisesti räätälöityjä palveluita, ja kaiken lisäksi näin toimimalla pystymme myös säästämään rahaa. [Vasemmalta: Mutta te viette ne rahat! — Puhemies koputtaa] Asiakasläheisempiä palveluita veronmaksajalle edullisemmalla tavalla — erittäin

kannattava uudistus. [Krista Kiuru: Asiakkaat siirretään pois oikeuksien piiristä niin että säästöä tulee, siitähän on kysymys! — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

16.42 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuususkon kannalta on oleellista, että meillä jatkossakin on yhteiskunta, jossa on hyvä tehdä työtä, yrittää ja perustaa perheitä, ja juuri siihen hallituksen lukuisat taloustoimet ovat tähdänneet.

Täällä useiden puolueiden edustajat ovat nostaneet esiin tämän kiistan Suvivirrestä ja vakuuttaneet, että Suvivirsi soikoon edelleenkin. Myös opetusministeri hyvin selkeästi linjasi, että yksittäinen virsi ei tee päätösjuhlasta uskonnollista, niin kuin myös perustuslakivaliokunta on useaan kertaan sen todennut. Mutta kun nyt kuitenkin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta [Perussuomalaisten ryhmästä: Yhdentekeväisyys!] on uhkasakkojen ja hyvitysmaksujen määräyksin vaatinut näitä erillisiä varoituksia Suvivirrestä, niin kysyn teiltä, opetusministeri: miten suhtaudutte siihen ehdotukseen, mitä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ehdotti, että ihan perusopetuslakiin [Puhemies koputtaa] linjattaisiin tästä asiasta? [Ben Zyskowicz: Ja lakkautetaan se lautakunta myös, ihan turhake!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.43 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Nyt en ole lukenut tätä päätöstä. En tiedä niiden perusteluja. Itse asiassa vaihdoin muutaman sanan perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan kanssa toki asiasta.

Tilanteessa, jossa minun mielestäni ei ole minkäänlaista syytä ajatella, että se, että lauletaan virsi, olisi uskonnon harjoittamista, minun on vaikea ymmärtää myöskään tätä varoitusajatusta siinä. Perustuslakivaliokunta toki on linjannut, että se ei ole uskonnon harjoittamista. [Keskustan ryhmästä: Kaks kertaa! — Anne Kalmari: On Opetushallituskin kaksi kertaa!] Joo, ja Opetushallitus on todennut saman. — Mutta yhtä kaikki, sikäli kun ohjeistuksessa on jotain parantamisen varaa, sikäli kun tässä on jotain epäselvää, niin tietenkin kaikkia kiviä on syytä kääntää. Aloitetaan perkaamalla, katsomalla läpi Opetushallituksen ohjeistuksia, jos siinä olisi jotain parantamisen varaa. Mutta kyllä minä ajattelen, että koko yhteiskunnalle olisi eduksi, jos me ei ajateltaisi näitä niin siilottaen, vaan ymmärrettäisiin, että uskonto, kulttuuri ja historia lomittuvat toisiinsa. Niissä on [Puhemies koputtaa] paljon yhtymäpintoja, ja ajattelen, että kokonaisvaltainen ymmärrys näistä rikastuttaa meitä kaikkia. [Ben Zyskowicz: Asia on epäselvä vain sille lautakunnalle, ei kenellekään muulle! Kielletään Suomen lippukin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.45 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onnittelut ammattiin valmistuville ja uusille ylioppilaille. — Nuorisotyöttömyyden lisäksi minua huolestuttaa toisen asteen koulutuksen eriarvoistuminen. Äitinä olen seurannut hyvin läheltä amisleikkauksia. Seurasin, kuinka amiksen henkilökuntaa irtisanottiin ja koulupäivät

olivat vajaita, kun opetusta oli karsittu. Tämäkin heikentää nuorten tulevaisuususkoa, ja se aiheuttaa epätasa-arvoa oppivelvollisten, lukiolaisten ja amislaisten, välillä.

Lukiolaisten Liitto puolestaan vaati tänään, että valtio estää lukioiden hallitsemattoman lakkautuskierteen ja laatisi vision lukiokoulutuksen järjestämisestä 2030-luvulla. Itsekin olen tällä viikolla julkaissut oman pohdintani siitä, mitä tapahtuu toisen asteen koulutukselle 2030-luvulla, kun nuorisoikäluokat pienenevät syntyvyyden vähentymisen seurauksena. Kysynkin opetusministeriltä: pitäisikö meidän katsoa toisen asteen koulutusta kokonaisuutena ja tuoda tulevaisuudessa lukiot ja amikset samoille yhteisille kampuksille, madaltaa raja-aitoja ja nostaa nuorten koulutustasoa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.46 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kyllä minä sinänsä ajattelen, että tämä nykyinen malli rakenteena palvelee meitä varsin hyvin, mutta on totta, että meillä on demografisia haasteita. Julkaisimme juuri työryhmän raportin, jossa käytiin läpi myöskin lukion, ammatillisen koulutuksen haasteita tästä näkökulmasta, miten se vaatii enemmän yhteistyötä tulevaisuudessa, miten pitää toimia paremmin kuntarajojen yli ja niin edelleen.

Mutta haluan ammatillisesta koulutuksesta sanoa sen verran, että kyllä sitä on määrätietoisesti kehitetty tämän kauden aikana. Ollaan vahvistettu oppimisen tukea ammatillisessa koulutuksessa, ja kun äsken päästiin loppuun tämän toiminnanohjauskokeilun keskustelukierroksen kanssa — käytiin läpi kaikki ne 40 toimijaa, jotka siihen osallistuvat ja jotka kattavat itse asiassa 70 prosenttia ammatillisen koulutuksen oppilaista — niin se oli äärimmäisen positiivinen kokemus. He todellakin haluavat tarmolla lähteä sitä kehittämään. Odotukset ovat suuret. Joka ikinen oli liikkeellä sillä mielialalla, että tämä uudistus on äärimmäisen hyvä, että se parantaa oppimistuloksia, se parantaa työllistymistä, se parantaa yhteistyötä yrityselämän kanssa. Kyllä minä ajattelen, [Puhemies koputtaa] että jo tämä kokeilu lupaa todella hyvää koko ammatillisen opetuksen kentälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

16.48 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Pääministeri näkee valonpilkahduksia taloudessa. Niitä pilkahduksia on näkynyt kaksi vuotta jo — tätä hallitusta voisi kutsua valonpilkahdushallitukseksi. [Naurua]

Nuorisotyöttömyys kuitenkin vaatii tulevaisuudenuskoa ja sitä, että talous lähtee käyntiin. Ennen kuin me saadaan talouskasvua, me ei saada nuorisotyöttömyyttä taltutettua. Se on ihan selvä. Työllisyysseteli on hyvä asia, mutta kun 1 500 euroa joutuu yritys maksamaan ja kouluttamaan sen työntekijän, niin se on tosi iso ongelma sille yritykselle palkata se nuori sinne töihin. Kysyisinkin ministeri Marttiselta: kuinka monta tämmöistä seteliä on tähän päivään mennessä annettu? Saksan malli on semmoinen, että koulutuksen yhteyteen kuuluu työharjoittelu. Siellä 50 prosenttia nuorista koululaisista pääsee töihin kiinni. [Puhemies koputtaa] Eikö tämä olisi parempi ratkaisu kuin tämä seteleillä pulaaminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.49 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, herra puhemies! Tällä hetkellä seteleitä on myönnetty jo satoja. En pysty sanomaan teille aivan tarkkaa määrää, koska meillä on yli 40 työllisyysaluetta, jotka tekevät näitä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] — Nyt voidaan pysähtyä tähän kysymykseen, koska olen hämmästellyt koko kyselytunnin sitä, että SDP:n kansanedustajat naureskelevat sille, että maan hallitus panostaa nuorisotyöttömyyden torjuntaan. Toteatte ja naureskelette täällä, että satoja on myönnetty. [Timo Harakka: 80 000 työtöntä!] — Satoja on myönnetty, ja seteli tulee riittämään tuhansille nuorille, kun aikaa menee eteenpäin ja se tietoisuus vastaavasti leviää. Ja kyllä, me teemme työtä sen puolesta, että mahdollisimman laajasti meidän yritykset tietävät sen, että tämä uusi tukimuoto on käytettävissä.

Edustaja Harkimo otti hyvin esille myös tämän Saksan mallin. Pidän sitä erittäin myönteisenä. Tiedän, että näitä erilaisia malleja on jo käytössä, mutta voisimme jatkaa tästä vaikka kahvikupin ääressä ja pohtia sitä, [Harry Harkimo: Niitä on tarjottu niin monta kertaa, etkä koskaan tule! — Naurua] miten Suomessa voitaisiin entistä enemmän löytää näitä käytännönläheisiä malleja, [Puhemies koputtaa] joissa koulutusta, työharjoittelua ja osaamisen kehittämistä voidaan vielä entistä vahvemmin yhdistää toisiinsa ja kehittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Hamari, olkaa hyvä.

16.51 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tässä puhuneet muun muassa terapiasta ja työttömyydestä, mutta yksi asia, mitä ei vielä olla tällä kyselytunnilla käsitelty, on kuntouttava työtoiminta. Siitä on uutisoitu myöskin tällä viikolla, ja Suomessahan liian moni nuori joutuu todellakin odottamaan kuukausia apua mielenterveysongelmiinsa. Eli meillä on kaksi ongelmaa: ei ole työpaikkoja, mutta ei aina ole myöskään työkykyä. Hallitus on vienyt nyt sitten myöskin näitä keinoja auttaa nuoria takaisin työelämään, joten olisin kysynyt: olisiko hallituksen nyt aika tehdä nuorten nopeasta kuntoutuksesta ja työkyvyn tukemisesta todellinen kärkihanke? Juuri sillä voitaisiin vahvistaa sekä työllisyyttä että nuorten tulevaisuususkoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.51 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos tästä, että nostetaan esiin myöskin kuntoutus ja työkyky ja se, mitä me tietysti haluamme, että meidän nuoret sukupolvet, jotka nyt valmistuvat ammattiin ja aloittavat työuraansa, paitsi saavat oven auki työelämään myöskin ovat työkykyisiä läpi työuran. Tämän takia esimerkiksi tämä lasten ja nuorten terapiatakuu on tärkeä, että pidetään mielenterveydestä huolta, koska sen ongelmat tällä hetkellä yleistyvät esimerkiksi työkyvyttömyyden aiheuttajina ja syinä.

Kuntoutus on äärimmäisen tärkeä asia, ja kuntouttava työtoiminta on yksi palvelumuoto, jolla on pystytty auttamaan erityisesti pitkäaikaistyöttömiä, [Timo Harakka: Joka lakkautetaan!] joilla on myöskin työkyvyn haasteita, terveydellisiä haasteita, päihdeongelmaa, mielenterveysongelmaa tai muita työllistymistä rajoittavia ja haittaavia tekijöitä siellä taustalla. [Vasemmalta: Miksi se lakkautetaan?] Eli ihminen täytyy kohdata kokonaisuudessaan ja kokonaisvaltaisesti. [Timo Harakka: Miksi se lakkautetaan?] Hallituksella on siitä syystä käynnissä nyt — koska kuntouttavassa työtoiminnassa on

huomattavasti kehitettävää, se ei palveluna ole ollut riittävän vaikuttavaa — se, että me pyrimme tuomaan sen lähemmäs... [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Juuri sanoitte, että se on vaikuttavaa! — Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] Me pyrimme tuomaan uuden mallin, joka tulee lähemmäs niitä kuntien työllisyyspalveluja, joka on lähempänä työelämää ja joka joustaa paremmin. Eli tässä muodossaan, [Puhemies koputtaa] missä se on nyt, se ei tule jatkumaan, mutta on hyvät perusteet kehittää sitä eteenpäin, tiiviimmin osana polkua työelämään.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys karhun ja ilveksen kannanhoidollisesta metsästyksestä (Hannu Hoskonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 91/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.53 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Suurpetojen määrä on tässä maassa kasvanut erittäin vaaralliselle tasolle. Karhuja liikkuu tällä hetkellä kaupunkien lähiöissä, ihan kaupunkien liepeillä, totta kai pelloilla, metsissä, joka paikassa. Lieksassa tapahtui ihan äskettäin viime viikolla semmoinen tapaus, että yksi Arto Hiltunen -niminen mies kuvasi Lieksan lähellä kahdeksan karhun lauman samaan valokuvaan pellolla, ja kymmenen kilometrin päässä oli toinen samanlainen keskittymä.

Sitten tänä päivänä oli Pogostan Sanomissa, Ilomantsin paikallislehdessä, kuva ja uutinen siitä, että nuorimies oli kuusentaimia istuttamassa Patrikan kylällä, kun karhu hyökkäsi hänen luokseen. Nuorimies, kantti kun kesti, peruuttaen 300 metriä hiipi, onneksi ei kääntänyt selkää karhulle. Se olisi ollut vaarallinen tilanne. Hän malttoi loppuun asti 300 metriä perääntyä, pääsi turvallisesti autolleen.

Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: kun viime vuoden lopullahan säädettiin metsästyslain muutos ja siinä yhteydessä tänä vuonna, vuoden alussa, tehtiin suden kannanhoidollinen metsästys ja nyt sitten olemme odottaneet kallella kypärin, niin milloin tulee karhun ja ilveksen suhteen asetusmuutos? Sitähän eduskunnan päätös edellytti, [Puhemies koputtaa] että se tulee. Milloin se tulee? — Olkaa hyvä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.54 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Olen tämän edustaja Hoskosen mainitseman valokuvan myöskin nähnyt. Sehän kertoo siitä, että meillä Suomessa nämä karhukannat ovat tällä hetkellä hyvin laajasti runsastuneet ja eri puolilla Suomea ei ole enää ollenkaan harvinaista kohdata karhun kanssa kasvokkain. Mutta vaarallista se on. Siinä mielessä tässä hallitus on tehnyt hyvää työtä, ja todellakin valmistelemme nyt näitä asetuksia. Edustajalta on ehkä jäänyt

huomaamatta, että pohjoisen Suomen asetukset on juuri annettu koskien karhunmetsästystä. Tällä hetkellä meillä ovat sitten menossa nämä oikeudelliset selvitykset, mitkä liittyvät tähän asetukseen, joka koskee myöskin muuta Suomea.

Elikkä nämä ovat hyvässä aikataulussa tällä hetkellä etenemässä. — Kiitoksia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys ennallistamissuunnitelman toimeenpanosta (Jenni Pitko vihr)

Suullinen kysymys SKT 92/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Hallituksen olisi mahdollista suojella niitä vihannoivia niittyjä ja huminoivia puita, joista kaunis Suvivirtemme kertoo, nimittäin ennallistamisasetuksen toimeenpano lähestyy. Tutkijoiden ja muidenkin yllätykseksi kuitenkin maa- ja metsätalousministeriö on keksinyt käyttää tätä tilaisuutta hyväksi ja ehdottaakin boreaalisen luonnonmetsän määritelmän muuttamista. Siis sen sijaan, että suunnitelmassa keskityttäisiin parantamaan luonnon tilaa, kuten tarkoitus oli, nyt yritetäänkin ohjata mahdollisimman paljon arvokkaita metsiä suojelun ja ennallistamisen ulkopuolelle. Onko tässä käymässä taas niin, kuten aikaisemmin hallituksen hyväksymissä vanhojen metsien kriteereissä, että metsien suojelu muuttuukin hakkuut salliviksi satumetsä-kriteereiksi? [Petri Huru: Hyvät kriteerit!] Hallitus ei ole kunnostautunut tutkittuun tietoon pohjautuvassa luontopolitiikassa, mutta ennallistamissuunnitelman käyttäminen aseena luontoa vastaan on kyllä häikäilemätöntä. Kysynkin ympäristöministeri Multalalta, joka ennallistamissuunnitelman toimeenpanosta vastaa: ettehän aio hyväksyä luonnonmetsien määritelmän muuttamista tutkitun tiedon vastaiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ympäristö- ja ilmastoministeri Multala, olkaa hyvä.

16.56 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennallistamisasetuksen tavoitteet ovat hyvin kannatettavia, siinähän pyritään parantamaan meidän luonnon tilaa. Sen sijaan se, mitä se Suomelta vaatii, on hyvinkin paljon, eli meillä on täällä Suomessa paljon sellaista pinta-alaa, jota tämän asetuksen mukaisesti pitäisi ennallistaa, [Vihreiden ryhmästä: Mistä se kertoo?] ja sen vuoksi myös kustannukset nousevat myös komission arvioiden mukaan valtavan suuriksi. Tämän vuoksi, koska tämä on katsottu jo edellisellä hallituskaudella hyvinkin vaikeaksi toteuttaa, Suomihan lopulta vastusti tätä ennallistamisasetusta tuolla Euroopan neuvostossa. [Anne Kalmari: Paitsi kokoomusmepit!] Siitä huolimatta se velvoittaa meitä toimeenpanemaan sen, ja suunnitelmaa valmistellaan parhaillaan. Siinä viimeistellään yksityiskohtia. Se tulee olemaan lausunnoille lähtevä luonnos, vasta ensimmäinen versio. Siitä sen jälkeen

käydään komission kanssa keskustelua. Siinä pyritään osoittamaan suuntaa sille, miten tässä työssä edetään. Tärkeintä on kuitenkin ensi vaiheessa kohdentaa toimet sellaisille alueille, joilla luonnon tila on kaikista heikoin, ja niitä on ennen kaikkea vesistöissä. Tätä työtä nyt jatketaan ministeriössä, ja tulette näkemään sitten, kun saamme sen lausunnoille, minkälainen tilanne ja minkälainen suunnitelma luonnos tulee olemaan. [Vihreiden ryhmästä: Ei vastausta kysymykseen!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys eläinten hyvinvoinnista (Mai Kivelä vas)

Suullinen kysymys SKT 93/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Juuri julkaistu eläinten hyvinvoinnin valvontaraportti tuo esille, kuinka laiminlyöntejä löytyi jälleen jopa joka kolmannelta, yli joka kolmannelta, tuotantoeläintiloista.

Yleensä tapana on ollut se, että jokainen hallitus vuorollaan parantaa eläinten hyvinvointia, mutta te olette nyt tekemässä päinvastoin. Ette puutu ilmiselvään eläinten kärsimykseen, kuten turkistarhaukseen, vaikka monessa maassa niin on jo tehty. [Petri Huru: Laillinen elinkeino! — Keskustan ryhmästä: Turkistarhaus on hyvä elinkeino!] Ja nyt viimeisimpänä haluatte, että tämä porsaiden kirurginen kastraatio jatkuu, vaikka viime kaudella se kiellettiin ja vaikka nyt verrokkimaa Tanskakin aikoo sen lopettaa.

Suomalaiset eivät halua, että tässä maassa eläinten hyvinvoinnista päättävät lihateollisuuden lobbarit. Sen takia kysyn eläinten hyvinvoinnista vastaavalta ministeriltä: miksi teillä ei ole yhtäkään tavoitetta, jolla tässä maassa eläinten asemaa parannettaisiin, vaan te viette Suomea taaksepäin ja jopa tietoisesti lisäätte eläinten kärsimystä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.59 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tuotantoeläinten hyvinvointi kuuluu maa- ja metsätalousministeriöön.

Ensinnäkin on hyvä huomata, että tällä hallituskaudella me olemme antaneet hevosten hyvinvointiin liittyvän hevosasetuksen, jonka yhteydessä myöskin sitten aasien hyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Me olemme antaneet tuotantokaniasetuksen. Tämän lisäksi tällä hetkellä valmistelemme turkisasetusta — asia, jota useat hallitukset, joissa esimerkiksi vasemmistoliitto on ollut mukana ja vihreät ovat olleet mukana, eivät kuitenkaan koskaan ole saaneet aikaiseksi. [Mai Kivelän välihuuto] Tämä valmistelu on tällä hetkellä menossa. Sen lisäksi olemme teettämässä esimerkiksi rekikoirien hyvinvointiin liittyvää ohjeistusta. Tällä hallituksella on paljon menossa asioita, joissa nimenomaan tuotantoeläinten hyvinvointiin ollaan kiinnittämässä huomiota.

Mainitsitte tämän porsaiden kirurgisen kastraation. Tämähän on siis lainsäädäntö, joka todellakin vuonna 2035 tulee voimaan. Nyt on tärkeää, että me Suomessa sillä, että me olemme tätä lainsäädäntöä tässä muuttaneet, olemme saaneet aikaiseksi sen, että vuodella [Puhemies koputtaa] meillä on aikaistunut tämän puudutteen käyttö, ja kipulääkityshän on ollut jo vuodesta 2024 pakollista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2026 vp
Lakialoite LA 7/2024 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 3/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 3/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 **Arto Satonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia. Syrjintäperusteisiin ehdotetaan lisättäväksi vanhemmuus ja perheenhuoltovelvollisuus. Syrjinnän kiellon todetaan nimenomaisesti koskevan myös määräaikaisia työsuhteita. Hyvitysvelvollisuus ulotetaan koskemaan myös työvoimaa toiselta työnantajalta vuokraavaa yritystä, ja työnantajalle lisätään kirjallinen selvitysvelvollisuus määräaikaisuuden päättymisen syistä tai palvelussuhteen jatkamatta jättämisestä, jos määräaikaisessa palvelussuhteessa oleva on palvelussuhteensa aikana ilmoittanut raskaudesta, synnytyksestä tai perheenhuoltovelvollisuudesta. Lisäksi kanneaika työhönottotilanteita koskevissa asioissa pitenee vuodesta kahteen vuoteen, ja kanneajan kuluminen keskeytyy asian tultua vireille yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa. Tämä esitys toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa olevaa kirjausta raskaus- ja perhevapaasyrjinnän tehokkaammasta ehkäisemisestä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa esitystä ja sen tavoitteita vähentää raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Erityisen tervetulleena valiokunta pitää hyvitysvelvollisuuden laajentamista käyttäjäyrityksiin. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä työnantajan selvitysvelvollisuuteen tehtävin täsmennyksin ja huomioin.

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä myös lakialoitteen 7/2024, jonka sisältämät lakiehdotukset valiokunta ehdottaa hylättäväksi jäljempänä valiokunnan mietinnössä esitettävistä syistä.

Arvoisa herra puhemies! Tämän selvitysvelvollisuuden osalta valiokunta kuuli hyvin laajasti sekä työnantajien että työntekijöiden edustajia, ja yleisesti tultiin siihen tulokseen, että tämä perheenhuoltovelvollisuus-käsite on käsitteenä epämääräinen. Sen takia tässä työnantajan selvitysvelvollisuudessa valiokunta esittää sellaista muutosta, että perheenhuoltovelvollisuuden sijasta puhuttaisiin perhevapaista, jotka on työsopimuslaissa määritelty, ja sitä kautta ne ovat täsmällisempiä. Tämä on valiokunnan esitys.

Tämän osalta tosiaan valiokunta sitten päätyi muuttamaan esitystä. Muilta osin valiokunnan enemmistön kanta oli hallituksen esityksen mukainen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.04 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tarkoituksena on toteuttaa hallitusohjelman kirjausta tehokkaammasta raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisemisestä. Esityksen pykälämuutokset eivät kuitenkaan toteuta tätä hallitusohjelman kirjausta.

Hallituksen aiemmat työelämäheikennykset, joilla lisätään työelämän epävarmuutta, heikennetään naisten ja nuorten asemaa työelämässä, lisätään raskaus- ja perhevapaasyrjintää, kumoavat tämän esityksen pienet muutokset tasa-arvolakiin. Irtisanomissuojan heikentäminen ja perusteettomien määräaikaisuuksien lisääminen monien muiden muutosten kanssa heikentävät työntekijöiden työsuhdeturvaa. Perusteettomien määräaikaisten työsopimusten mahdollistavassa hallituksen esityksessä taasen todetaan, että se lisää määräaikaisten työsopimusten määrää ja vähentää täten kokoaikaisten, toistaiseksi voimassa olevien työsopimusten määrää ja että se lisää raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Yleisin syy olla jatkamatta määräaikaista työsuhdetta on työntekijän raskaus.

Tasa-arvolakiin tehtävät muutokset ovat tarpeellisia. Silti niillä ei pystytä vastaamaan ongelman laajuuteen nähden riittävällä tavalla eikä kuten hallitusohjelmaan on kirjattu. Muutokset vahvistavat vain nykyistä oikeuskäytäntöä eivätkä tuo siihen mitään lisää tai mitään uutta.

Arvoisa puhemies! Meillä on koko opposition vastalause, jossa keskeistä on, että parannetaan tätä hallituksen esitystä.

Ensinnäkin työnantajalle olisi säädettävä selvitysvelvollisuus, joka on samanlainen kuin perusteettomia määräaikaisia työsopimuksia lisäävän esityksen velvollisuus. Tälle selvitykselle ei ole määrätty määrämuotoa, se on vapaamuotoinen, eikä sen antamatta jättämistä ole sanktioitu millään tavalla. Selvitysvelvollisuuden tulisikin koskea myös tilanteita, joissa työnantaja muutoin on saanut tiedon raskaudesta kuin työntekijän itsensä kertomana, kuten esityksessä perustellaan. Selvitysvelvollisuuden laiminlyönnin tulisikin olla vähintään syrjintähyvityksen määrässä huomioitava ja sitä selkeästi korottava seikka.

Toiseksi hallitus ei esitä myöskään syrjintätapauksista maksettavien hyvitysten korottamista. Hyvitysten tulisikin olla nykyistä korkeammat ottaen huomioon edellä mainittujen työlainsäädännön heikennysten yhteisvaikutukset työntekijöiden työsuhdeturvaan. Seuraamusten olisi oltava aidosti pelotevaikutuksiltaan suurempia. Olemme esittämässä niihin korotuksia.

Kolmanneksi hallituksen esityksessä ehdotettu säännös kahden vuoden kanneajasta koskisi myös syrjintää työhönottotilanteessa. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännös kanneajan

kulumisen keskeyttämisestä asian tultua vireille yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa.

Tämäntyyppisiä asioita olemme täällä esittämässä.

Arvoisa puhemies! Näitten muutosten ja lähtökohtaisesti näitten perustelujen osalta, mitä tuossa lyhyesti esittelin, ehdotamme vastalauseen mukaisesti, että lakiehdotus hyväksytään muutettuna vastalauseen mukaisena, ja sitten toisessa käsittelyssä tulemme esittämään kaksi lausumaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.08 **Timo Suhonen sd:** Arvoisa herra puhemies! Hallitus haluaa ehkäistä raskaus- ja perhevapaasyrjintää tasa-arvolain muuttamisella, mutta toimenpiteet jäävät käytännössä puuttumaan. Esitetyt muutokset eivät vastaa ilmiön laajuutta eivätkä työelämässä tunnistettuihin ongelmiin. Esityksellä ei muuteta voimassa olevaa oikeudentilaa vaan täsmennetään sääntelyä, ja ehdotetut muutokset kuitenkin pääasiassa täsmentävät ja selkeyttävät nykyistä, jo voimassa olevaa lainsäädäntöä, joten sukupuolivaikutukset jäävät kokonaisuutena arvioiden melko pieniksi ja näennäisiksi. Esitetyt muutokset eivät riitä hallitusohjelman tavoitteeseen syrjinnän tehokkaasta ehkäisystä, ja ehdotetut lainsäädäntömuutokset ovat ainoastaan tarkentavia, eivät vaikuttavia. Tämä on sitä ruosteen päälle maalaamista, ja se vaikuttavuus hallitukselta olisi tullut paremmin niin, että olisivat peruneet ne määräaikaiset perusteettomat työsopimukset ja vaikka sen irtisanomisen helpottamisen. Näillä perumisilla olisi ollut vaikuttavuutta enemmän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

17.09 **Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! Suomen tulee pyrkiä olemaan mahdollisimman lapsi- ja perheystävällinen maa. On hienoa, että nyt puututaan raskaus- ja perhevapaasyrjintään. Se on jälleen yksi erittäin tärkeä askel kohti parempaa perheystävällisyyttä, jota on jo aiemmin tällä kaudella edistetty muun muassa palauttamalla lapsivähennys työtulon verotukseen, korottamalla tiettyjä lapsilisiä ja äitiyspakkauksen arvoa sekä alentamalla vaippojen arvonlisäveroa.

Tämän esityksen tavoitteena on varmistaa, ettei ketään syrjitä työelämässä sen perusteella, että hän on raskaana tai jäänyt perhevapaalle. Syrjintäkielto koskee selväsanaisesti myös määräaikaisia työsuhteita.

Yksi hallitusohjelman tärkeistä tavoitteista on perheen ja työn yhteensovittamisen mahdollistaminen. Pienen lapsen äitien kannalta imettämisen mahdollistaminen on yksi tärkeimmistä siihen vaikuttavista teemoista. Maailman terveysjärjestö WHO suosittelee täysimetystä kuuden kuukauden ikään saakka ja sen jälkeen jatkamaan imettämistä kiinteän ruuan rinnalla kaksivuotiaaksi tai sitä pidempään. Imetyksen hyödyt ovat kiistattomat. WHO:n mukaan imetetyt lapset menestyvät paremmin älykkyystesteissä, heillä on pienempi riski ylipainoon sekä pienempi alttius sairastua diabetekseen myöhemmin elämässään. Imettäneillä naisilla puolestaan on pienempi riski sairastua rinta- ja munasarjasyöpään. Tavoitteena tulisi olla, ettei töihin paluu sanele imetyksen lopettamisen ajankohtaa. Työnantajien tulisi pyrkiä mahdollistamaan imetys- tai maidonpumppaustauot töissä tai mahdollisesti etätyöt pienen lapsen äidille.

Pidän erittäin surullisena, että THL lopetti sairaaloiden imetysmyönteisyysohjelman koordinoimisen vuodenvaihteessa. THL vetosi säästösyihin, vaikka työryhmä työskenteli osittain omalla ajallaan ja oman työnsä ohessa. Vauvamyönteisyyden edistäminen, eli esimerkiksi perhehuoneiden lisääminen synnytyssairaaloihin sekä vauvan varhaisen ihokontaktin ja imetyksen tukeminen, jää nyt käytännössä hyvinvointialueiden oman halukkuuden varaan. Toivottavasti alueet ymmärtävät jatkaa tätä äärimmäisen tärkeää perheiden hyvinvoinnin edistämistä ilman ulkopuolista koordinaattoria.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2025 Suomessa syntyi 45 832 lasta, mikä on vajaat viisi prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Suunta on nyt siis oikea, joten tehdään kaikkemme, että se myös pysyy sellaisena. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.13 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa. — Tänään on kyse siitä, millaisen viestin me annamme perheille, vanhemmille ja erityisesti lapsille. Liian moni suomalainen on tähän asti joutunut pelkäämään sitä hetkeä, kun kertoo raskaudesta tai perhevapaasta. On pelätty, päättyykö määräaikainen työ, jatkuuko toimeentulo ja maksaako perheellistyminen uran. Tämä laki puuttuu tähän turvattomaan tilanteeseen selkeyttäen sääntelyä. Pelko ei kuulu osaksi turvallista arkea. Se ei sovi turvallisiin koteihin.

Arvoisa puhemies! Me jaamme huolen raskaus- ja perhevapaasyrjinnän yleisyydestä. Siksi puutumme tähän nyt konkreettisin teoin. Ensinnäkin raskauden, vanhemmuuden ja perhehuoltovelvollisuuden suoja kirjoitetaan tasa-arvolakiin entistä selkeämmin. Syrjintä kielletään nimenomaisesti myös määräaikaisissa työsuhteissa. Myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on täydentänyt esitystä selkeämmin säädöksin, jotta se kattaisi niin tilanteen, jossa määräaikaisessa palvelusuhteessa oleva on ilmoittanut työsopimuslain raskaus- ja perhevapaisiin kytkeytyvästä vapaasta, kuin tilanteen, jossa hän on käyttänyt tällaista vapaata. Näin oikeudet eivät ole hajautettuina useisiin lakeihin, vaan löytyvät helposti. Ne eivät koske vain osaa työelämässä, vaan ne koskevat kaikkia. Se lisää perheiden oikeusturvaa, sillä jokaisen on helpompi tunnistaa nuo katalat syrjinnän muodot ajoissa. Toiseksi, myös oikeussuoja paranee, kun aikaa puuttua epäkohtiin on enemmän, eikä oikeuden hakeminen kaadu määräaikoihin. Lopulta yhtenä tärkeimmistä, kolmanneksi: työnantajalle tulee velvollisuus kertoa kirjallisesti, miksi työsuhdetta ei jatketa, jos työntekijä on ilmoittanut raskaudesta tai perhetilanteesta. Tämä lisää avoimuutta ja takaa sen, että perusteet kestävät päivänvalon.

Arvoisa puhemies! Kyse on perustavalla tavalla tasa-arvosta ja väkivallasta. Taloudellinen epävarmuus ja syrjintä lisäävät perheiden haavoittuvuutta. Kun perheellä on turvaa, myös konfliktit ja väkivallan riskit vähenevät. Turvallinen perhe on paras kasvuympäristö lapselle. Lapset elävät isän ja äidin välisestä rakkaudesta. Myös tämän haluan sanoa teille suoraan: lapset ovat lahja. He ovat lahja paitsi vanhemmilleen myös koko suomalaiselle yhteiskunnalle. Ilman lapsia ei ole tulevaisuutta, ei työvoimaa, ei hyvinvointia eikä Suomea. Siksi tämän lain viesti on erityisen tärkeä. Me emme rankaise perheellistymisestä, vaan haluamme suojella sitä ja kannustaa siihen. Tämä esitys rakentaa vanhemmille työelämää, jossa lapsen saaminen ei sulje ovia, vaan avaa tulevaisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.18 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta. Tämän lain tarkoitus on ennen kaikkea raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäiseminen. Tämä on varsin tarpeellinen uudistus, sillä suomalaisten syntyvyys on tällä hetkellä hälyttävän alhaista, vaikka pientä nousua onkin havaittavissa. Orpon hallitus on tehnyt muutoinkin lapsiperhemyönteistä politiikkaa: työtulovähennyksen lapsikorotukset, lapsilisien korotukset, hedelmöityshoitojen Kela-korvattavuus, äitiyspakkauksen arvoa ja äitiysavustuksia on nostettu, vaippojen ja ruuan alvia on alennettu — ihan muutaman mainitakseni. Tämä lakiesitys jatkaa perussuomalaisille tärkeää sarjaa. Perheunelmat täytyy voida toteuttaa ilman, että tarvitsee pelätä syrjinnän ja pahimmassa tapauksessa työpaikkansa puolesta.

Arvoisa puhemies! Esitys lisää syrjintäperusteisiin vanhemmuuden ja perheenhuoltovelvollisuuden, ja lisäksi syrjinnän kieltoa selkeytetään koskemaan myös määräaikaisia työsuhteita. Tämän lisäksi hyvitysvelvollisuus ulotettaisiin käyttäjäyrityksiin tilanteissa, joissa vuokratyöntekijää syrjitään esimerkiksi raskauden, vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella. Määräaikaisuuden päättymisestä tai palvelussuhteen jatkamatta jättämisen syistä on työnantajan jatkossa annettava kirjallinen selvitys, jos työntekijä on ilmoittanut raskaudesta, perhevapaasta tai synnytyksestä. Tämä parantaa merkittävällä tavalla määräaikaisten työntekijöiden asemaa. Selkeämpi säätely on tietysti myös työnantajan etu.

Eduskunta on juuri hyväksynyt esityksen, jolla helpotetaan perustelemattomien määräaikaisten työsuhteiden solmimista. Siinä kohtaa kuultiin, että esitystä syytettiin sen vaikutuksista raskaus- ja perhevapaasyrjintään. No, tämä nyt käsillä oleva esitys vastaa osaltaan tähän huoleen. Opposition vastalauseessa esitetään käytännössä lisää sääntelyä ja kustannuksia. Hallituksen esitys on oikeasuhtainen ja täsmällinen. Ei sitä tarvitse tältä osin muuttaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

17.20 **Hanna Laine-Nousimaa sd:** Arvoisa herra puhemies! Raskaus- ja perhevapaasyrjintä on suomalaisen työelämän sitkeä häpeätahra. Jokainen tapaus kertoo ihmisestä, joka joutuu pohtimaan, maksaako perheen perustaminen työn, toimeentulon tai tulevaisuuden mahdollisuudet. Siksi on hyvä, että tasa-arvolakia nyt päivitetään.

On kuitenkin todettava... Hallitus kertoo tavoitteekseen raskaus- ja perhevapaasyrjinnän tehokkaamman ehkäisemisen. Samaan aikaan sama hallitus on kuitenkin järjestelmällisesti heikentänyt työntekijöiden asemaa työelämässä. Irtisanomissuojaa on heikennetty, määräaikaisuuksien käyttöä helpotettu ja työelämän epävarmuutta lisätty. Nämä päätökset osuvat erityisesti nuoriin naisiin ja perheellisiin työntekijöihin. Ristiriita näkyy suoraan työelämässä. Yleinen syy määräaikaisen työsuhteen päättymiseen tilanteissa, joissa syrjintää epäillään, on työntekijän raskaus. On vaikeaa ottaa vakavasti hallituksen väitettä siitä, että pienillä teknisillä muutoksilla tasa-arvolakiin ratkaistaisiin ongelma, jota hallituksen oma työmarkkinapolitiikka samalla pahentaa.

Esityksessä työnantajalle tulee velvollisuus antaa kirjallinen selvitys määräaikaisen työsuhteen päättymisestä tietyissä tilanteissa. Tämä on oikeansuuntainen muutos mutta

käytännössä hyvin kevyt. Selvitykselle ei aseteta tarkkaa sisältöä, eikä velvoitteen laiminlyönnistä seuraa käytännössä mitään. Jos seuraamuksia ei ole, jää myös pelotevaikutus puuttumaan. Vastalauseessa esitetään, että työnantajan velvollisuutta täsmennetään ja että selvityksen tulee aidosti mahdollistaa toiminnan lainmukaisuuden arviointi. Lisäksi työnantajan selvitysvelvollisuuden tulee syntyä myös silloin, kun työnantaja on muuten saanut tiedon työntekijän raskaudesta, ei vain silloin, kun työntekijä itse on asiasta ilmoittanut.

Arvoisa herra puhemies! Ongelma on myös se, että raskaus- ja perhevapaasyrjinnästä seuraavat hyvitykset ovat edelleen liian pieniä. Jos lain rikkominen tulee työnantajalle halvemmaksi kuin syrjimättä toimiminen, laki ei ohjaa käyttäytymistä oikein. Tästä syystä vastalauseessa ehdotetaan hyvitysten korottamista: syrjinnän vähimmäishyvitys nostettaisiin 8 000 euroon, työhönottotilanteissa 35 000 euroon. Se olisi selkeä viesti siitä, että Suomessa syrjintä ei ole hyväksyttävä eikä vähäpätöinen asia.

On myös vakava ongelma, että syrjintää kokenut ei nykyisin voi itse helposti saattaa asiaansa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi. Moni jättää asian viemättä eteenpäin juuri siksi, että prosessi on raskas ja epäselvä. Vastalauseessa tätä korjataan siten, että myös syrjintää kokenut itse tai hänen ammattiliittonsa voisi viedä asian käsittelyyn. Tämä madaltaisi kynnystä hakea oikeutta.

Arvoisa herra puhemies! Kyse ei ole vain juridisista pykälistä. Kyse on siitä, millaisen viestin yhteiskunta lähettää ihmisille, jotka pohtivat perheen perustamista: voiko Suomessa luottaa siihen, ettei raskaus tai perhevapaan käyttäminen vaaranna työuraa. Esitys olisi tarvinnut enemmän kunnianhimoa, enemmän työntekijän suojaa ja enemmän uskallusta puuttua työelämän todellisiin ongelmiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.24 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Nyt tosiaan käsittelemme hallituksen esitystä laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön pohjalta. Tässä mietinnössähän on tosiaan vastalause, mitä tämän keskustelun alussa edustaja Lyly esitti. Minä, puhemies, kannatan Lylyn tekemää esitystä tästä vastalauseesta. Tässä vastalauseessahan on pykälämuutosesityksiä, jotenka me pääsemme sitten tästä äänestämään.

Herra puhemies! Tähän tasa-arvolakiin ehdotetut muutokset, mitkä tässä hallituksen esityksessä ovat, totta kai ovat tarpeellisia, mutta ei niillä pystytä vastaamaan sen ongelman laajuuteen, mikä on sitten aikaisempien hallituksen lakiesityksien pohjalta tuotu heikentämään tasa-arvokysymyksiä työelämässä — ja varsinkin, kun katsotaan hallitusohjelmaa.

Edustaja Junnila, te olette tehnyt hallitusohjelmaa, ja te olette kehunut sitä hallitusohjelmaa, mutta sitten te teette tämmöisiä hallitusohjelman vastaisiakin lakiesityksiä. No, nämä muutokset vahvistavat vain tätä nykyistä oikeuskäytäntöä eivätkä tuo siihen mitään lisää tai mitään uutta, jota me olisimme tarvinneet, koska siis kyllähän nämä hallituksen aikaisemmat työelämäheikennykset, joilla lisätään työelämän epävarmuutta, heikennetään naisten ja nuorten asemaa työelämässä ja ennen kaikkea lisätään raskaus- ja perhevapaasyrjintää, kumoavat tämän esityksen pienet muutokset tasa-arvolakiin. Sen myötä olisikin tärkeää, että eduskunnassa, kun me sitten äänestelemme

näistä pykälämuutoksista, myös hallituspuolueitten edustajat miettisivät hyvin tarkkaan, tulisitteko näitten pykälämuutoksien taakse, koska sillä ennen kaikkea pystyttäisiin sitä tasa-arvoista työelämää parantamaan ja ennen kaikkea torppaamaan raskaus- ja perhevapaasyrjintää.

No, puhemies, tosiaan täällähän ovat sitten vielä nämä hyvät lausumaehdotukset, mutta nehän tulevat sitten toisen käsittelyn päätteeksi. Katsotaan sitten, pidetäänkö lisää näitä puheenvuoroja.

Tämän puheenvuoron anti oli se, että kannatan edustaja Lylyn tekemää vastalausetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Katson kysyvästi, haluaako edustaja Junnila kommentoida edustaja Kettusen puheenvuoroa. — Ei. Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.27 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä yksilöllä tai ammattiliitolla ei ole itsenäistä oikeutta saattaa työelämää koskevaa syrjintäasiaa lautakunnan käsiteltäväksi, mikä heikentää keskeytyssäännöksen käytännön merkitystä. Meidän tarvitsisi saada matalan kynnyksen oikeuskeinoja tällaisissa syrjintätilanteissa käyttöön, ja sen takia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan olisi hyvä viedä niitä asioita käräjäoikeuden sijaan, ja saataisiin niitä asioita käsiteltyä siellä nopeammin ja pienemmin kustannuksin. Tämän ongelman laajuudesta kertoo aika paljon se, että kun tasa-arvovaltuutettu antaa aina raportin siitä, kuinka paljon on ollut yhteydenottoja, niin tasa-arvovaltuutettuun oli 1 338 yhteydenottoa viime vuonna ja syrjintään liittyvistä yhteydenotoista raskaus- ja perhevapaasyrjintään liittyviä oli 262 yhteydenottoa. Se vastasi lähes kahta kolmasosaa kaikista työelämää koskevista yhteydenotoista, eli puhutaan merkittävästä määrästä näitä toimia.

Arvoisa puhemies! Sen vuoksi, kun tätä oikeuskäsittelyä ja muuta halutaan joustavoittaa ja pienemmin kynnyksin viedä niitä asioita eteenpäin, myöskin tätä pelotevaikutusta, jossa hyvityksen vähimmäismäärä on nykyisin noin 4 300 euroa, niin vastalauseessa ehdotetaan hyvityksen nostamista 8 000 euroon. Eli sitä pelotevaikutusta tulisi myöskin siinä, että tiedetään, mitä siellä tapahtuu, jos oikeudessa tapahtuu niin, että tämmöinen todetaan näytetyksi. Eli se on myöskin sillä tavalla tärkeä viesti työnantajille ja kaikille, jotka tässä yrittävät tätä asiaa viedä väärään suuntaan.

Sitten kun näitä ammattiliittojen ja muiden tahojen kommentteja näissä kuulemisissa on tullut, niin siellä myös tuli muun muassa JHL:ltä ja muilta nostamista työhönottotilanteissa ja esitettiin hyvityksen määriä jopa 10 000:een ja työhönottotilanteessa 50 000:een. Tuossa on vähän pienempiä summia. PAM esitti, jos on paljon työntekijöitä, hyvityksen enimmäismääriä korkeammaksi ja sitten myöskin totesi, että sovittelu ja matalamman kynnyksen käsittely lyhentäisi prosessien kestoa ja vähentäisi tuomioistuimien kuormaa, mikä on tärkeää huomioida. Sitten TANE, tasa-arvoasiain neuvottelukunta, totesi tässä, että raskaus- ja perhevapaasyrjinnän torjumista tulisi jatkossa vahvistaa korottamalla perhevapaalta palaavien irtisanomissuojaa ja nostamalla tasa-arvolain syrjinnän kiellon rikkomisesta määrättyä hyvitysten tasoa. Eli samansuuntaisia viestejä tuli. Tämä irtisanomissuojan vahvistaminen oli se lakialoite, minkä edustaja Gebhard oli aikaisemmin tehnyt. Se tässä käsittelyssä tulee, mutta sitten myöskin näissä lausumissa tulemme esittämään, että tehtäisiin laajempi tasa-arvolain kokonaisuudistus, jonka yhteydessä näitä asioita pitäisi sitten käsitellä laajemmin. Tehy, kun katsotaan näitä muutoksia, hyvin selkeästi toi esiin, että tasa-arvolain muutokset ovat täysin riittämättömiä jo nyt olemassa

olevaan syrjintätilanteeseen puuttumiseksi, jos samaan aikaan katsotaan tämä määräaikaisuuksia koskeva lakiesitys, joka on täällä mennyt läpi. Eli aika lailla selkeitä viestejä näitten osalta on tullut. Myös OAJ toteaa, että nämä esitykset ovat sinänsä kannatettavia, niin kuin tämä lainsäädännön muuttaminen siten, että oikeuskäytäntö tulee lakiin paremmin kuvattuna.

Yhteenlaskettuna raskauteen ja perhevapaisiin perustuvan syrjinnän tilannetta Suomessa kokonaisuudessaan tämä heikentää, koska niitä lakiesityksiä on täällä tullut. Meidän asiantuntijakuulemisissamme aika lailla tuli selväksi tämä viesti, ja sen vuoksi esitettiin näitä vahvistuksia näihin toimenpiteisiin, joilla tätä tasa-arvolain uudistusta tehtäisiin ja muutettaisiin, että sillä olisi todellisia vaikutuksia. Nämä olivat niitä syitä tässä, pieni otanta siitä asiantuntijakuulemisten joukosta, jota me käsittelimme tuolla valiokunnassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.32 **Timo Suhonen sd:** Arvoisa herra puhemies! Aiemmassa, liki 30-vuotisessa työhistoriassani valitettavasti näin ihan selkeästi ja suoraan ja aidosti sen, että esimerkiksi raskaussyrjintää niin isommissa kuin pienemmissäkin työpaikoissa pahimmillaan saattoi olla olemassa. Määräaikaisuuksiin liittyvä syrjintä jää edelleen piiloon, ja perhevapaalta palaavien suoja on puutteellinen: tehtävien heikentyminen, urakehityksen pysähtyminen, ja irtisanomisia tapahtuu. Tämä esitys ei sisällä keinoja näiden ehkäisemiseksi. Oikeussuojakeinot ovat edelleen liian heikot. Syrjintä jää usein näkymättömäksi, prosessit ovat hitaita ja riskialttiita yksilölle, ja seuraamukset työnantajalle eivät ole riittävän vaikuttavia, joten on selvää, että selkeästi olisi vahvistettava valvontaa sekä sanktioita niille työnantajille, jotka toimivat väärin näissä asioissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.33 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Näin lopuksi vielä yhteenvedonomaisesti voisi sanoa, että tämä lainsäädäntö, mikä tässä nyt on tehty, ei ole riittävä. Nämä ovat selkeyttäviä lainsäädäntökohtia mutta eivät vaikuta tähän nykytilanteeseen kovin paljon. Määräaikaisuuksiin liittyvä syrjintä jää edelleen piiloon. Siihen ei ole tullut tässä vastausta. Perhevapaalta palaavien suoja on edelleen puutteellinen. Siihen olisi pitänyt tehdä tässäkin yhteydessä muutoksia. Oikeussuojakeinot ovat edelleen liian heikot. Niihin olisi pitänyt tehdä korotuksia, niin kuin olemme tässä esittäneet. Lainsäädännön kokonaisuudistukset, mitä tässä on tehty, lisäävät mahdollisuutta syrjintäriskiin ja perhe- ja raskausvapaasyrjintään.

Tässä mielessä meille jää paljon tehtävää, ja seuraavan lainsäädäntöuudistuksen, joka koskee tasa-arvolakia, pitää ottaa näitä asioita paremmin huomioon. Siinä mielessä nämä lakimuutokset, mitä olemme tässä esittäneet, parantaisivat tätä nykytilannetta, mutta hallituksen esitys toteaa sen olemassa olevan tilanteen käytännössä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi

Hallituksen esitys HE 52/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 8/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 8/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Hallintovaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.35 **Pihla Keto-Huovinen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa mietinnön alussa, että yhteensä kymmenestä säädöksestä koostuva EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistus, eli EU:n uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimuspakti, on hyväksytty pitkään jatkuneiden neuvotteluiden jälkeen vuonna 2024. Osa säädösehdotuksista oli annettu jo vuonna 2016. Pakti tarjoaa EU:lle oikeudellisen kehyksen ja välineet, joilla unioni voi edelleen tehostaa ulkorajojensa valvontaa, luoda tehokkaita, oikeudenmukaisia ja väärinkäytön estäviä turvapaikka- ja palauttamismenettelyjä sekä perustaa muuttoliikkeen yhteiseen hallintaan yhteisvastuujärjestelmän, jossa jäsenvaltioita ei jätetä yksin paineen alle. Säädösten täytäntöönpanolle on varattu aikaa kaksi vuotta, ja niitä aletaan pääosin soveltaa jo 12.6.2026. Hallintovaliokunta pitääkin tärkeänä, että myös nyt ehdotettua paktia täydentävä kansallinen lainsäädäntö tulee voimaan samaan aikaan, joten asian käsittelyllä on melkoisen kiire.

Valiokunta on aiemmin pitänyt välttämättömänä, että EU:n jäsenvaltiot saavat vihdoin luotua yhteisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan, jonka yhteisiä sääntöjä myös noudatetaan yhdenmukaisesti jäsenvaltioissa. Turvapaikkajärjestelmää koskevat säädökset liittyvät kiinteästi toisiinsa eivätkä voi toimia tehokkaasti erikseen. Yhdessä säädökset muodostavat yhtenäisen järjestelmän, joka ilmentää kokonaisvaltaista ja tasapainoista eurooppalaista lähestymistapaa muuttoliikkeisiin. Valiokunta tähdentää, että kaikkien paktiin liittyvien osa-alueiden on oltava kunnossa, jotta paktista ja etenkin sen soveltamisesta muodostuu tasapainoinen ja toimiva kokonaisuus.

Hallintovaliokunta on jo pitkään korostanut sitä, että tehokas palautusjärjestelmä on keskeinen osa toimivaa turvapaikkajärjestelmää ja muuttoliikkeen hallintaa. Valiokunta tähdentää, etteivät EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen tavoitteet saumattomasta prosessista rajanylityksestä turvapaikkamenettelyyn ja tarvittaessa paluuseen voi toteutua, ellei palautuksia saada merkittävästi tehostettua. Myös uudistuksen keskeinen tavoite edelleen liikkumisen ehkäisemisestä vaatii toteutuakseen toimivan palautusjärjestelmän. Paluusääntelyn uudistamiselle on selkeä tarve, sillä komission arvion mukaan vain noin 20 prosenttia palautuspäätöksen saaneista kolmansien maiden kansalaisista tosiasiallisesti poistuu EU:n alueelta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi EU:n uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Koska

suurin osa paktin säädöksistä on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavia asetuksia, EU-lainsäädännön kanssa päällekkäinen kansallinen sääntely kumotaan. Ehdotetulla lainsäädännöllä pannaan kansallisesti täytäntöön uusi vastaanottodirektiivi, joka on ainoa paktiin sisältyvä direktiivi. Paktin säädöksiin sisältyy kansallista liikkumavaraa, minkä vuoksi esityksessä ehdotetaan uutta kansallista lainsäädäntöä ja voimassa olevan lainsäädännön muuttamista. Kansallista liikkumavaraa sisältyy erityisesti toimivaltaisiin viranomaisiin, turvapaikkahakemuksen tutkintaan, muutoksenhakuun sekä vastaanottoa koskevaan lainsäädäntöön. Esityksen perusteluista ilmenee, että paktin täytäntöönpano sovitetaan yhteen hallitusohjelman tavoitteiden kanssa. Kansallista liikkumavaraa on tarkoitus käyttää niin, että turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän väärinkäyttöä ehkäistään, niitä tehostetaan ja niiden laatua kehitetään ja turvapaikkapolitiikkaa tiukennetaan. Koska paktilla kehitetään yhteistä eurooppalaista järjestelmää, kansallisen liikkumavaran käytössä on huomioitu myös paktin yleiset tavoitteet ulkorajojen valvonnan ja kansainvälistä suojelua koskevien menettelyjen tehostamisesta sekä koko järjestelmän väärinkäytön ja luvattoman Suomesta muualle Eurooppaan tapahtuvan edelleen liikkumisen estämisestä. Kansallisen liikkumavaran käytöllä tavoitellaan erityisesti myös sisäisen turvallisuuden vahvistumista Suomessa.

Hallintovaliokunta toteaa, että ulkomaalaislakiin on kuluvalla vaalikaudella tehty useita muutoksia, joilla on otettu hallitusohjelman mukaisesti käyttöön EU:n määritelmä-, menettely- ja paluudirektiivien mahdollistamia tiukennuksia. Ulkomaalais- ja kansalaisuuslainsäädäntöä on muutoinkin tiukennettu.

Hallintovaliokunta toteaa, että hallituksen esitys on merkittävän laaja ja se on kokonaisuutena varsin laadukkaasti valmisteltu. Hallintovaliokunta on saanut asiassa perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan lausunnot. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä, ja lakivaliokunta keskittyy lausunnossaan toimialansa mukaisesti oikeusapua ja muutoksenhakua koskeviin kysymyksiin.

Valiokunta käsittelee mietinnössään paktin yleisiä tavoitteita ja kiinnittää huomiota muun muassa uuteen seulontamenettelyyn, oikeusapuun ja oikeudelliseen neuvontaan liittyviin kysymyksiin sekä ehdotettuun valitusaikoja ja muutoksenhakua koskevaan sääntelyyn. Lisäksi valiokunta käsittelee erikseen vastaanottodirektiivin täytäntöönpanoa.

Valiokunta tuo mietinnössään esiin myös viranomaisten resursseihin liittyviä näkökohtia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lähtökohtana on se, että paktin täytäntöönpanosta aiheutuvat kustannukset hoidetaan olemassa olevalla kehysrahoituksella. Tarkoituksena on kuitenkin hyödyntää EU-rahoitusta täysimääräisesti, ja paktiin liittyvät uudet tehtävät ja säädetyt käsittelyajat edellyttävät viranomaisilta ja hallinto-oikeuksilta toiminnan ja prosessien kehittämistä ja tehostamista tämän lisäksi. Maahanmuuttoviraston osalta myös seurantaviranomaisten ja hallinto-oikeuksien riittävät resurssit on turvattava, jotta paktin sääntelyä ja sen tavoitteita voidaan toteuttaa asianmukaisesti. Hallintovaliokunta pitää mietinnössään tärkeänä, että myös mahdollisuuksia hallinto-oikeuksissa käsiteltävien asioiden vähentämiseen aktiivisesti selvitetään.

Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomioin ja muutosehdotuksin. Valiokunnan ehdottamat muutokset liittyvät seulontaviranomaisten tehtävänjaon ja toimivaltuuksien sekä vastaanottolain sääntelyn pieniin täsmennyksiin.

Valiokunnan mietintöön jätettiin kaksi vastalausetta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.42 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä toimeenpannaan EU:n laaja muuttoliike- ja turvapaikkauudistus. Jo uudistukseen itsessään liittyy vakavia ongelmia perus- ja ihmisoikeuksien kannalta. Nyt hallitus on kuitenkin tuomassa turvapaikkapaktin osaksi kansallista lainsäädäntöä tavalla, joka menee monin paikoin huomattavasti pidemmälle. Muutokset lisäävät merkittävästi ihmisoikeusloukkausten riskiä.

Esityksen keskeiset ongelmat liittyvät muun muassa oikeusavun kaventamiseen, liikkumisvapauden rajoituksiin, vastaanottopalveluiden ja vastaanottorahan heikennyksiin, lasten ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden asemaan sekä viranomaisten ja tuomioistuinten riittämättömään resursointiin. Esitys sisältää esimerkiksi merkittäviä heikennyksiä vastaanottopalveluihin. Vastaanottorahaa on tällä kaudella heikennetty jo tasolle, joka uhkaa ihmisarvoisen elämän edellytyksiä, ja nyt hallitus on säätämässä tämän tason pysyvään lakiin. Samalla laajennetaan entisestään mahdollisuuksia alentaa tätä viimesijaista etuutta rangaistusluonteisesti vielä lisää.

Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Turvapaikkapakti tähtää turvapaikkahakemusten käsittelyn nopeuttamiseen ja hakijan oikeuksien rajoittamiseen erityisesti menettelyn alkuvaiheessa uudella seulontamekanismilla ja rajamenettelyn laajentamisella. Näihin liittyvien vakavien ihmisoikeusriskien vuoksi pakti myös edellyttää jäsenvaltioita luomaan uudenlaisen riippumattoman perus- ja ihmisoikeuksien valvontamekanismin. Suomessa tätä monitorointitehtävää esitetään yhdenvertaisuusvaltuutetulle, joka nykyisin valvoo myös muun muassa maasta poistamisia. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan yhdenvertaisuusvaltuutetulle tehtävään vain yhden henkilötyövuoden resurssia. Seulonta- ja rajamenettely voisi koskea vuosittain tuhansia ihmisiä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu itse on arvioinut tehtävän edellyttävän noin viiden henkilötyövuoden lisäresurssia. Riittämättömillä resursseilla seuranta uhkaa muodostua näennäiseksi ja muodolliseksi. Mekanismi ei silloin täytä EU-asetuksen vaatimuksia.

Suomen on tuotava EU-pakti osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja täytäntöönpanon määräaika on kulumassa umpeen. On surkeaa, että hallitus toi näin merkittävän esityksen eduskunnan käsittelyyn aivan viime tipassa. Vasemmistoliitto ja vihreät keskittyivät vastalauseessaan eräisiin esityksen räikeimmistä ongelmista ja kohtiin, joissa hallitus on käyttänyt kansallista liikkumavaraa erityisen ongelmallisella tavalla.

Tältä pohjalta ehdotankin, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 2 mukaisina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

17.45 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Hallitus valitsee toteuttaa EU:n muuttoliike- ja turvapaikkapaktin rajaamalla turvapaikanhakijoiden oikeuksia oikeusturvan, lapsen edun, haavoittuvan aseman tunnistamisen ja perus- ja ihmisoikeuksien kustannuksella. Paktin jäsenvaltioille jättämää liikkumavaraa ei tulisi käyttää oikeuksien heikentämiseen, vaan oikeusturvan, ihmisarvoisten vastaanotto-olosuhteiden ja perusoikeuksien toteutumisen ja sen valvonnan vahvistamiseen, kuten Kontula tässä myös esitti. Lakiesitys taas käyttää kansallista liikkumavaraa monilta osin

päinvastaiseen suuntaan. Esitys ei esimerkiksi vahvista oikeusturvaa EU-sääntelyn takaamalla tavalla, vaan kaventaa oikeusapua, vaikka oikeudellisen avustajan rooli kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten selvittämisessä on erittäin keskeinen.

Haluan korostaa myös lapsen edun ensisijaisuutta. Lapsen etu tulisi kirjata nykyistä selkeämmin ulkomaalais- ja vastaanottolakiin. Lapsen edun tulee olla ensisijainen harkintaperuste kaikissa lasta koskevissa toimissa, mitä tämä esitys ei turvaa.

Tämän perusteella kannatan edustaja Kontulan esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.47 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen maahanmuuttopolitiikan keskeinen tehtävä on varmistaa yhteiskunnan turvallisuus, oikeusjärjestyksen toimivuus ja kansalaisten luottamus viranomaisiin. Nyt käsiteltävä esitys vastaa tähän tehtävään tavalla, joka on oikeusvaltioperiaatteen mukainen, EU-oikeudellisesti kestävä ja turvallisuuspoliittisesti välttämätön. Euroopan unionin uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus lähtee yksinkertaisista periaatteista: järjestelmä ei voi olla inhimillinen eikä oikeudenmukainen, ellei se ole hallittu ja turvallinen.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus alkaa rajalta ja varhaisesta kontrollista. Siksi tämän esityksen keskiössä on seulontamenettely, joka mahdollistaa henkilöllisyyden varmistamisen, turvallisuusriskien arvioinnin ja viranomaisyhteistyön jo maahantulon alkuvaiheessa. Rajavartiolaitoksen, poliisin, Tullin ja suojelupoliisin toimivaltuudet yhdistetään tavalla, joka vahvistaa ennaltaehkäisevää turvallisuutta.

Käsittelyssään hallintovaliokunta on ehdottanut myös, että poliisi voisi antaa pyynnöstä seulontaviranomaiselle arvion siitä, voiko seulottava henkilö muodostaa uhkan sisäiselle turvallisuudelle seulonta-asetuksessa tarkoitetun turvallisuustarkastuksen perusteella. Näin saamme käyttöömme yksilöllisen riskiarvioinnin, joka suojaa sekä Suomea että aidosti suojelua tarvitsevia.

Lisäksi tehokkaat menettelyt ovat turvallisuuden edellytys. Hidas ja helposti kierrettävä turvapaikkajärjestelmä ei ole humaani. Se on turvallisuusriski.

Tämän esityksen tarkoitus on nopeuttaa käsittelyä erityisesti silloin, kun hakemus on selvästi perusteeton tai kun hakija muodostaa uhan yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Nopeat rajamenettelyt, lyhennetyt muutoksenhakuajat ja selkeä vastuunjako vähentävät väärinkäytöksiä, ehkäisevät laitonta edelleen liikkumista ja vapauttavat viranomaisresursseja todellisiin uhkiin. Siksi meillä on oltava mahdollisuus näihin toimiin, jotta voimme pitää Suomen turvallisena.

Arvoisa puhemies! Myös palautusten toimivuus on turvallisuuskysymys. Yksi järjestelmän suurimmista ongelmista on ollut se, että kielteisen päätöksen saaneet tavalla tai toisella jäävät maahan. Tämä heikentää lain uskottavuutta ja lisää turvallisuusriskiä. Siksi esitys on osa kokonaisuutta, jolla vahvistetaan palautusmenettelyjä ja mahdollistetaan palautus- ja vastaanottokeskusten käyttö EU:n ulkopuolisissa, turvallisissa kolmansissa maissa. Tämä on ratkaisevaa Suomen kaltaiselle ulkorajavaltiolle.

Tässä esityksessä turvallisuus ja oikeusvaltio kulkevat yhdessä. On tärkeää todeta, että esitys ei heikennä perusoikeuksia vaan päinvastoin. Toimiva, valvottu ja johdonmukainen järjestelmä suojaa oikeuksia paremmin kuin nykytilanne. Turvallisuus ei ole vaihtoehto oikeusvaltiolle. Se on sen edellytys.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoitus on vahvistaa Suomen kykyä hallita maahanmuuttoa, torjua turvallisuusuhkia ja säilyttää kansalaisten luottamus siihen, että lait tarkoittavat sitä, mitä sanovat. Siksi tämä on välttämätön askel kohti uskottavaa, turvallista ja kestävää maahanmuuttopolitiikkaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.52 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Meillä on nyt ensimmäisessä käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi, johon on saatu hallintovaliokunnan mietintö. Kuten arvata saattoi, on punavihreällä oppositiolla pari vastalausetta mietinnössä. SDP:llä se liittyy kansainvälistä suojelua hakevan oikeusavun saamiseen, mutta vasemmisto ja vihreät haluavat käytännössä löyhdyttää esitystä ja tarjota suurempia vastaanottorahoja maahantulijoille — ei kuulosta kovinkaan järkevältä. Jo nyt kipataan ihan tarpeeksi veronmaksajien rahoja koko touhuun.

On todella hyvä, että Suomi ottaa tämän EU:n turvapaikkapaktin mahdollistamat tiukennuskeinot käyttöön ja on koko hallituskauden tehnyt muutenkin parempaa maahanmuuttopolitiikkaa. Toivon todella, että tämä linja pitää ja jatkuu seuraavallakin kaudella. Tavoitteena täytyy olla koko EU:n turvapaikanhaun siirtäminen jonnekin unionin ulkorajojen ulkopuolelle. Tilastot osoittavat, että kielteisten turvapaikkapäätösten saaneiden palauttaminen on vaikeaa eikä se ilmaistakaan touhua ole, puhumattakaan siitä ajasta, minkä kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut henkilö viettää maassamme. Ongelman ainoa todellinen ratkaisu ei voi olla mikään muu kuin nykyisen mallin lopullinen romuttaminen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.54 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! Jälleen yksi muutos laajaan maahanmuuttopakettiin, jota tämä hallitus on tehnyt. Tämä on hyvä jatkumo sille työlle, jota ollaan pyritty edistämään, eli ennen kaikkea on pyritty saamaan pois ne väärinkäytökset, joita tähän maahanmuuttojärjestelmään on liittynyt koko EU-tasolla.

Jos meillä ei ole tehokasta palautusjärjestelmää, niin ei meillä oikeastaan ole silloin tehokasta politiikkaakaan. Se on aivan keskeinen seikka. Siksi täytyy todeta, että viimeinkin EU:ssa ollaan herätty siihen, että ainoita vaihtoehtoja on tehdä EU:n ulkopuolisia palautuskeskuksia, jotka mahdollistavat niiden ihmisten poistamisen, jotka muutoin tänne EU-alueelle olisivat jäämässä. On hälyttävää se, että niistä, joille kielteinen päätös tulee, vain 20 prosenttia pystytään poistamaan EU-alueelta.

Erityisen hyvää tässä on myöskin tämä seulontamenettely, varsinkin sellaisessa tilanteessa, että äkillinen ruuhka tai muu sellainen yllättävä tilanne tulisi, että viranomaisten resurssit olisivat tiukoilla. Tässä on myöskin lisätty paljon velvoitteita siihen, että on oltava läsnä ja tehtävä yhteistyötä, ja jos näin ei tee, niin siitä seuraa sitten myöskin sanktioita. Eli velvoittavuutta tässäkin laissa tuodaan myöskin sitten maahanmuuttajille itselleen lisää.

Se, mikä on varsin vähälle huomiolle tässä laissa jäänyt, on se, että tässä mahdollistetaan myöskin suojeluaseman lakkauttaminen niiltä turvapaikanhakijoilta, jotka ovat tehneet rikoksia, ennen kaikkea vakavia rikoksia. Se, mikä tässä on tärkeää, on se, että

aikaisemmin meillä vanhoista rikoksista ei ole voinut suojeluasemaa lakkauttaa, mutta tämä pakti tuo mahdollisuuden siihenkin, että vanhat rikoksetkin voidaan ottaa huomioon suojeluaseman lakkauttamisessa ja sen jälkeen sitten karkottamisessa. Se on todella tärkeä seikka, ja joltakin osin julkisissa tapauksissakin on ollut ongelmallista, että rikoksia ei ole voitu huomioida, kun ne ovat tapahtuneet ennen tämän hallituksen tekemiä muutoksia.

Mitä tulee vielä tähän välttämättömään apuun esimerkiksi tässä turvapaikkapuhuttelussa, niin itseni on jotenkin hämmentävää ajatella, että jos ihminen hakee turvapaikkaa ja hän tulee turvapaikkapuhutteluun, niin se olisi vähän niin kuin oikeudenkäyntityyppinen, kun itse koen sen niin, että on enemmänkin kyse siitä, että pitäisi pystyä osoittamaan, miksi hän tarvitsee turvapaikan. On vaikea kuvitella, miksi tarvitaan oikeudellista apua ensimmäisenä ja miksi ikään kuin pitäisi ohjata siihen, että älä sano näin tai älä tee noin vaan tee näin ja sano noin, jotta voit saada paremmin turvapaikan. Mutta eihän se voi olla ikään kuin turvapaikkajärjestelmän tarkoitus, vaan se, että ihminen kertoo aidosti tilanteen, miksi hän tarvitsee turvapaikkaa. Pitäisi luottaa viranomaisiin sen suhteen, että he osaavat kysyä oikeat asiat, ja pitäisi luottaa siihen, että turvapaikanhakija osaa kertoa ihan itse ohjaamatta oikeat asiat, ja sitten jälkikäteen tarkastellaan, riittävätkö ne turvapaikan saamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.57 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistus hyväksyttiin pitkällisten neuvottelujen jälkeen vuonna 2024. Me sosiaalidemokraatit pidämme uudistusta tärkeänä. Pakti tarjoaa EU:lle oikeudellisen kehyksen ja välineen, jolla unioni voi edelleen tehostaa ulkorajojensa valvontaa, luoda tehokkaita ja oikeudenmukaisia ja väärinkäytöksen estäviä turvapaikka- ja palauttamismenettelyjä sekä perustaa muuttoliikkeen yhteiseen hallintaan yhteisvastuujärjestelmän, jossa jäsenvaltioita ei jätetä yksin paineen alle.

Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi EU:n uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Suuri osa säädöksistä on suoraan sovellettavia asetuksia. Päällekkäinen kansallinen lainsäädäntö kumottaisiin. Kansallista liikkumavaraa sisältävien säännösten osalta säädettäisiin uutta kansallista lainsäädäntöä ja muutettaisiin voimassa olevaa. Liikkumavaraa sisältyy erityisesti toimivaltaisiin viranomaisiin, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkintaan, oikeusapuun, muutoksenhakuun sekä vastaanottopalveluihin.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on käsitellyt laajaa esityskokonaisuutta huolellisesti. Vaikka kokonaisuus on pääosin kannatettava, liittyy sen sisältämiin oikeusavun rajoituksiin ongelmia, joita sosiaalidemokraatit eivät voi hyväksyä.

Turvapaikkahakijoiden oikeusapua rajoitettiin vuonna 2016 hyväksytyllä lakimuutoksella, jonka myötä oikeusapuun kansainvälistä suojelua koskevaa asiaa käsiteltäessä ei enää kuulunut avustajan läsnäolo turvapaikkapuhuttelussa, jollei se ollut erityisen painavista syistä tarpeen. Oikeusavun rajaaminen havaittiin jälkikäteen ongelmalliseksi, sillä hallinto-oikeuksien Maahanmuuttovirastoon palauttamien tapausten määrä kasvoi huomattavasti, ja näin ollen tuomioistuinten ja Maahanmuuttoviraston työmäärä ja resurssitarve kasvoivat. Samalla käsittelyajat pitenivät. Lisäksi kysymys on aina myös haavoittuvassa olevien oikeusturvan toteutumisesta.

Näistä syistä johtuen Sanna Marinin hallituksen kaudella kansainvälistä suojelua hakevien oikeus oikeusapuun palautettiin oikeusapulain yleisten edellytysten mukaan määräytyväksi. Nyt tilannetta vietäisiin jälleen väärään suuntaan.

Siksi katsomme, että oikeusavun saamista ei tule rajoittaa. Oikeudellisen avustajan merkitys kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen selvittämisessä on keskeinen. On sekä yksilön että yhteiskunnan etu, että turvapaikkaperusteet kyettäisiin selvittämään asianmukaisesti, riittävästi ja viivytyksettä jo hallintomenettelyvaiheessa.

Arvoisa puhemies! Edellä esittämieni perusteella teen vastalauseen 1 mukaiset muutosesitykset ja ehdotan, että lakiesitykset hyväksyttäisiin muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi ykköslakiehdotuksen 9 §:n 2 momentti poistetaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laine-Nousimaa.

18.01 **Hanna Laine-Nousimaa sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Lyly edellä jo sanoi, SDP kannattaa tätä lakimuutosta. Se on hyvä, koska sillä luodaan tehokkaita, oikeudenmukaisia ja väärinkäytön estäviä turvapaikka- ja palautusmenettelyjä, sekä se perustaa muuttoliikkeen yhteiseen hallintaan yhteisvastuujärjestelmän, jossa jäsenvaltioita ei jätetä yksin.

Ainoana ongelmana näemme tässä laissa tämän oikeusavun rajaamisen. Sen rajaamisen on jo aikaisemmin todettu aiheuttavan ongelmia, koska se kuormittaa ja myöskin pitkittää myöskin näitä prosesseja. Sen takia me katsotaan, että oikeusavun saamista ei tule rajoittaa. Jos rajoittamalla pidennetään jonoja, kuormitetaan Maahanmuuttovirastoa ja tuomioistuimia ja samalla aiheutetaan kohtuutonta tilannetta yksityisille asioiden käsittelyn pitkittyessä.

Näillä perusteilla kannatan edustaja Lylyn tekemää esitystä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 9/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 9/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Keto-Huovinen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.02 **Pihla Keto-Huovinen kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia ulkomaalaislain maasta poistamista koskevaan sääntelyyn. Keskeisimmät ehdotukset liittyvät karkottamispäätösten täytäntöönpanon nopeuttamiseen, mahdollisuuteen määrätä niin

sanottu ennakollinen maahantulokielto ja säilöönoton enimmäiskeston laskentatapaan. Ulkomaalaislakiin ehdotetaan myös muita lain soveltamista selkeyttäviä muutoksia.

Ehdotetut muutokset perustuvat hallitusohjelman maahanmuuttopoliittisiin kirjauksiin, joilla pyritään tehostamaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista, selkiyttämään ulkomaalaislain maasta poistamista koskevaa sääntelyä ja takaamaan kansallinen turvallisuus kaikissa tilanteissa. Kuten edellisessä asiakohdassa totesin, ulkomaalaislakiin on kuluvalla vaalikaudella tehty useita muutoksia, joilla on otettu hallitusohjelman mukaisesti käyttöön EU:n määritelmä-, menettely- ja paluudirektiivien mahdollistamia tiukennuksia. Esimerkiksi säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevaan sääntelyyn on jo aiemmin tehty muutoksia.

Esityksen tavoitteena on tehostaa maasta karkottamisten täytäntöönpanoa, mikä on muuttoliikkeen hallinnan näkökulmasta keskeistä. Kuten edellisenkin asian yhteydessä totesin, hallintovaliokunta on jo pitkään korostanut sitä, että tehokas palautusjärjestelmä on keskeinen osa toimivaa turvapaikkajärjestelmää ja muuttoliikkeen hallintaa. Valiokunta tähdentää, etteivät EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen tavoitteet saumattomasta prosessista rajanylityksestä turvapaikkamenettelyyn ja tarvittaessa paluuseen voi toteutua, ellei palautuksia saada merkittävästi tehostettua. Myös uudistuksen keskeinen tavoite edelleen liikkumisen ehkäisemisestä vaatii toteutuakseen toimivan palautusjärjestelmän. Paluusääntelyn uudistamiselle on selkeä tarve, sillä komission arvion mukaan vain noin 20 prosenttia palautuspäätöksen saaneista kolmansien maiden kansalaisista tosiasiallisesti poistuu EU:n alueelta.

Tämä hallituksen esitys liittyy osittain EU:n maahanmuuttopaktin täytäntöönpanoon, ja valiokunta pitääkin tämän vuoksi tärkeänä, että ehdotetut säännökset tulevat voimaan 12. kesäkuuta, jolloin paktin säädöksiä aletaan soveltaa.

Valiokunta pitää perusteltuna, että ehdotetuilla muutoksilla mahdollistetaan karkottamispäätösten nykyistä nopeampi täytäntöönpano kolmannen maan kansalaisten ja EU-kansalaisten osalta myös muissa kuin rikosperusteisissa karkottamisasioissa. Muutoksenhaku ei enää jatkossa lykkää automaattisesti päätöksen täytäntöönpanoa, vaan karkottamispäätös voidaan panna täytäntöön 30 päivän kuluessa siitä, kun se on annettu tiedoksi. Valitus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, mutta hallintotuomioistuin voi hakemuksesta kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpanon.

Ehdotettu sääntely vastaa voimassa olevaa rikosperusteisesti karkotettavia ulkomaalaisia koskevaa sääntelyä. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutusta karkottamisen perusteisiin eikä karkottamista koskevaan päätöksentekoon. Ehdotetut muutokset eivät koske turvapaikanhakijoita, joiden maasta poistamisen täytäntöönpanosta säädetään erikseen.

Suomessa otetaan ehdotetun sääntelyn myötä käyttöön ennakollinen maahantulokielto. Maahantulokielto voidaan määrätä muualla kuin Suomessa oleskelevalle kolmannen maan kansalaiselle, jos on painavia syitä katsoa, että hän muodostaisi vakavan uhan yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle. Maahantulokiellon määrää poliisi suojelupoliisin, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen esityksestä taikka omasta aloitteestaan enintään 15 vuodeksi tai toistaiseksi. Maahantulokielto määrätään lähtökohtaisesti koko Schengen-aluetta koskevana, ja siitä tehdään kuulutus SIS-järjestelmään.

Tavoitteena on estää sellaisten henkilöiden pääsy Suomeen tai Schengen-alueelle, jotka muodostavat vakavan uhan yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai

kansalliselle turvallisuudelle. Monissa EU:n jäsenvaltioissa on jo säädetty mahdollisuudesta määrätä ennakollinen maahantulokielto, ja valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi huolehtii omalta osaltaan Schengen-alueen turvallisuudesta tältäkin osin.

Valiokunta toteaa, että ulkomaalaisen säilöön ottamisen edellytyksiin ei ehdoteta muutoksia. Myöskään siihen, kuinka kauan ulkomaalaista voidaan pitää säilöön otettuna, ei ehdoteta tässä muutoksia. Muutoksilla pyritään kuitenkin selkeyttämään säilöönoton enimmäiskeston laskentaa, joka on osoittautunut käytännössä haasteelliseksi.

Hallintovaliokunta ehdottaa mietinnössään joitakin asiantuntijakuulemisissa esiin nousseita sääntelyä selkeyttäviä täsmennyksiä ehdotettuun sääntelyyn, ja valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä näillä muutoksilla. Mietintöön jätettiin yksi vastalause. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.08 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys koskee ulkomaalaislain ja rikoslain muutoksia, joiden keskeinen tavoite on vahvistaa yleistä järjestystä ja kansallista turvallisuutta. Tämä suunta on oikea. Myös hallintovaliokunta on käsitellyt esityksen huolellisesti. Siksi se on nyt entistäkin parempi.

Arvoisa puhemies! Esityksessä on kolme hyvin keskeistä asiaa.

Ensinnäkin karkottamispäätösten täytäntöönpanoa nopeutetaan siten, että jatkossa karkottamispäätös voidaan panna täytäntöön 30 päivän kuluttua tiedoksisaannista, vaikka päätöksestä olisi valitettu. Valitus ei enää automaattisesti pysäytä täytäntöönpanoa, mutta tuomioistuimella säilyy mahdollisuus keskeyttää se.

Toiseksi tuodaan käyttöön ennakollinen maahantulokielto, jonka avulla Suomeen pääsy voidaan estää jo ennalta henkilöiltä, jotka aiheuttavat vakavan uhan yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle, vaikka he oleskelisivatkin Suomen ulkopuolella.

Kolmanneksi estetään maasta poistamisen viivyttäminen uusilla oleskelulupahakemuksilla valitusprosessin aikana. Järjestelmän tarkoituksellinen kiertäminen ei enää ole mahdollista. Näin vahvistamme Suomen turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä muutos on ollut välttämätön. Nykykäytännössä karkottamispäätöksen automaattinen lykkääntyminen on johtanut tilanteisiin, joissa laittomasti maassa oleskelevat henkilöt ovat voineet jäädä Suomeen jopa vuosiksi pelkästään prosessin vuoksi. Ääritapauksissa täytäntöönpano kestää pidempään kuin henkilö on koskaan oleskellut Suomessa laillisesti. Tämä heikentää koko järjestelmän uskottavuutta, ja ennen kaikkea se luo turvallisuusriskin silloin, kun kyse on rikoksiin syyllistyneistä tai muuten vakavaa vaaraa aiheuttavista henkilöistä. Samoin ennakollisen maahantulokiellon tarve perustuu viranomaisten käytännön havaintoihin. Turvallisuusuhkiin ei aina voida reagoida vasta rajalla tai vasta rikoksen jälkeen. Joissakin tilanteissa uhka on torjuttava ennalta. On myös tärkeää todeta selvästi: nämä muutokset eivät koske kaikkia. Ne eivät koske hädässä Suomelta apua hakevia, maatamme ja sen lakeja kunnioittavia henkilöitä. Siten myös oikeusturva säilyy.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys parantaa turvallisuutta, koska se tekee järjestelmästä toimivan ja uskottavan. Se varmistaa, että vakavia uhkia ei siedetä vain hallinnollisten viiveiden vuoksi ja että viranomaisilla on käytössään ajantasaiset ja ennaltaehkäisevät keinot. Samalla suomalainen oikeusvaltio ei heikkene. Päätökset perustuvat lakiin, yksilölliseen harkintaan ja tuomioistuinten valvontaan. Perus- ja ihmisoikeudet, lapsen etu

ja palauttamiskiellon periaate säilyvät. Tahdonkin korostaa, että turvallisuus ei ole oikeusvaltion vastakohta vaan sen edellytys. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

18.12 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä, joka koskee ulkomaalaislain sekä rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamista.

Hallintovaliokunta on saanut mietintönsä valmiiksi tähän esitykseen. Kyse ei ole vähäisestä teknisestä päivityksestä vaan kokonaisuudesta, jonka tarkoituksena on tehostaa laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista, selkeyttää ulkomaalaislain maasta poistamista koskevaa sääntelyä ja kansallisen turvallisuuden takaamista kaikissa tilanteissa.

Hallituksen esityksen keskeinen viesti on selvä: jos Suomessa ei ole asiallista syytä oleskella, on Suomesta lähdettävä pois. Hyvin yksinkertaista. Pyrimme esityksellä vaikuttamaan siihen, että karkottamispäätöksen saaneet palaavat tai heidät palautetaan lähtömaihin mahdollisimman nopeasti.

Arvoisa puhemies! Vasemmisto ja vihreät ovat olleet tätäkin, kuten järjestään kaikkia muitakin maahanmuuttopolitiikan kiristyksiä, vastaan. Vastalauseet mielestäni yksinkertaistavat ja osin jopa sivuuttavat sen ongelman, johon pyrimme esityksellä vastaamaan. En pysty käsittämään sitä tahtotilaa, jolla kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut ihminen halutaan välttämättä pitää Suomessa. Jotkut ihmiset ovat aivan aitoja turvallisuusriskejä, joista yhdenkään ei pitäisi tällä realisoitua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hemmilä.

18.14 **Pertti Hemmilä kok:** Kiitos, rouva puhemies! Tämän lakihankkeen ydin on täysin kristallinkirkas: kansallinen turvallisuus vaatii jämäköitä lakimuutoksia nyt, ja rikolliset on saatava nopeammin ulos maasta. Kyse on puhtaasti siitä, että suomalaisilla on perustuslaillinen oikeus elää turvallisessa maassa. Meidän on suojeltava yhteiskuntaamme ja kansalaisiamme niiltä, jotka tulevat tänne rikkomaan lakejamme ja horjuttamaan järjestystämme. Entisenä poliisina tiedän tasan tarkkaan, mitä arjen turvallisuus ja sen mureneminen tarkoittavat. Turvapaikkajärjestelmää tai oleskelulupia ei saa koskaan, ei missään olosuhteissa, käyttää rikollisen toiminnan suojana tai kilpenä. Vakaviin rikoksiin syyllistyneet ja Suomelle vaaraksi olevat henkilöt on poistettava maasta viivyttelemättä. Tässä lakiesityksessä ehdotettu ennakollinen maahantulokielto on aivan keskeinen työkalu, jolla puututaan ongelmiin ja uhkiin jo ennakolta, siis ennakolta, ennen kuin ne ehtivät aiheuttaa vahinkoa rajojemme sisäpuolella. Meidän on pystyttävä toimimaan ennakoivasti, ei vain jälkikäteen reagoimalla.

Arvoisa puhemies! Julkisessa keskustelussa ja valiokuntatyössäkin on esitetty myös toisenlaisia näkemyksiä. Vasemmistoliitto ja vihreät ovat jättäneet tähän lakihankkeeseen kriittiset vastalauseensa. He kantavat huolta karkotettavien oikeusturvasta ja vetoavat erilaisiin ihmisoikeussopimusten tulkintoihin. Minun on sanottava suoraan, että tämä opposition riveistä kuuluva vastustus osoittaa käsittämätöntä ja vaarallista sinisilmäisyyttä tässä muuttuneessa maailman- ja turvallisuustilanteessa. Heidän linjansa asettaa rikoksia tekevien ja turvallisuuttamme vaarantavien ulkomaalaisten edut suomalaisten ja Suomessa lakia noudattavien ihmisten turvallisuuden edelle. Tällaista priorisointia minun on

mahdotonta hyväksyä. Turvallisuus ei ole mikään itsestäänselvyys, jonka varjolla voidaan käydä loputonta juridista kikkailua, silloin kun kyse on törkeisiin rikoksiin syyllistyneistä rikollisista. Nämä esitetyt lakimuutokset, jotka nyt toteutetaan, kunnioittavat kansainvälisiä velvoitteitamme, mutta niissä otetaan täysimääräisesti käyttöön se kansallinen liikkumavara, jonka EU-lainsäädäntö meille mahdollistaa. Meillä ei ole mitään syytä olla tässä asiassa Euroopan löysin tai sinisilmäisin maa. Suomen linjan on oltava jämäkkä. Sen on oltava selkeä ja samalla myös oikeudenmukainen. Rikolliset kuuluu lähettää nopeasti ulos maasta, he eivät kuulu suomalaisten veronmaksajien elätettäviksi tai uusia rikkomuksia hautomaan.

Ja vielä lopuksi, arvoisa puhemies: Meidän velvollisuutemme tässä salissa on varmistaa, että viranomaisilla, poliisilla ja Rajavartiolaitoksella, on riittävät ja tehokkaat ja modernit työkalut pitää tämä maa turvallisena. Hallintovaliokunnan mietintö vastaa tähän huutoon erinomaisesti. Kannatan lämpimästi hallituksen esityksen ja valiokunnan mietinnön hyväksymistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.18 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä helpotetaan maasta poistamista, jota on käytännössä jarrutettu loputtomilla valituksilla ja uusilla hakemuksilla. Ei ole ollut mitään järkeä siinä, että karkottamispäätös jää vuosikausiksi roikkumaan, vaikka henkilöltä puuttuu oikeus oleskella maassa. Nyt tähän tulee muutos. Karkottamispäätökset voidaan jatkossa panna täytäntöön nopeasti, 30 päivän kuluessa, eikä valitus enää automaattisesti pysäytä prosessia. Jos olet Suomessa ilman laillista oikeutta, tulee lähtö kotimaahan, kuten pitääkin. Lisäksi tässä esityksessä tukitaan yksi räikeä aukko. Nykyisin on mahdollista jättää valitusprosessin aikana uusi oleskelulupahakemus vain pitkittämistarkoituksessa. Jatkossa tällaiset hakemukset lähtökohtaisesti hylätään. Suomen järjestelmää ei pidä voida käyttää hyväksi loputtomiin. Suomen poliisi poisti maasta ihmisiä viime vuonna selvästi enemmän, peräti 34 prosenttia enemmän, kuin edellisvuonna, 2024, johtuen järjestäytyneen rikollisuuden ja katujengien tehostetusta torjunnasta. Esityksessä erityisen kannatettavaa on myös mahdollisuus määrätä ennakollinen maahantulokielto henkilöille, jotka muodostavat vakavan uhan yleiselle järjestykselle ja kansalliselle turvallisuudelle. Tämä on juuri sitä ennaltaehkäisevää maahanmuuttopolitiikkaa, jota Suomen olisi pitänyt harjoittaa jo kauan sitten. Meidän ei pidä odottaa ongelmien jatkumista Ruotsin tapaan vaan estää ne viimeistään nyt.

Arvoisa puhemies! Tämä täysin välttämätön ja poliisinkin työtä helpottava lakimuutos ei kuitenkaan saanut valiokunnan käsittelyssä yksimielisyyttä, vaan vihreät ja vasemmisto jättivät vastalauseen. Vastalauseessa tietenkin perusteltiin ihmisoikeuksilla sitä, että tämä esitys pitää hylätä. Tämä maahanmuuttajien ihmisoikeus tuntuukin olevan salin vasemmalle laidalle aina tärkeämpi kuin suomalaisten ihmisoikeudet. Se tuntuu oudolta, kun Suomen eduskuntaan valittujen päättäjien tulisi tehdä päätöksiä juuri suomalaisten hyväksi. On suorastaan käsittämätöntä, että Suomessa on ihmisiä, jotka pitävät jopa ulkomaalaisten rikollisten karkottamista ongelmana esimerkiksi tilanteessa, jossa voidaan tulkita, että karkotettava olisi maasta poistamisen jälkeen vaarassa kotimaassaan. Suomessa on tälläkin hetkellä laittomasti maassa olevia ulkomaalaisia, jotka voivat olla uhka Suomelle. Jos esimerkiksi seksuaalirikollista ei tämän vuoksi saada poistettua, niin

päätöksessä unohtuu kokonaan uhrin näkökulma. Samaan aikaan on suuri vaara, että tämä karkottamatta jäänyt seksuaalirikollinen uusii tekonsa. Siinä ei suomalaisen uhrin ihmisoikeuksilla ole mitään merkitystä. Näissä tapauksissa pitää ehdottomasti laittaa etusijalle suomalaisten ihmisoikeudet ja karkottaa rikollinen siitäkin huolimatta, että hän olisi vaarassa kotimaassaan.

Arvoisa puhemies! Olen kuullut tuolta vasemmalta laidalta myös sanottavan, että eihän nyt rikollisten karkottamista vastusteta, että milanjaffit joutavatkin mennä. Hyvä, jos näin on, mutta miksi ihmeessä sitten vastustatte kaikkia niitä lakimuutoksia, jotka mahdollistavat näihin asioihin puuttumisen? Esimerkiksi mainittu Milan Jaff olisi edelleen Suomessa, jos tämän hallituskauden aikana ei olisi tehty lainsäädäntömuutoksia ja oltaisiin jatkettu Marinin hallituksen löperöä maahanmuuttopolitiikkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan suomalaisten ihmisoikeuksien parantamista, ja tällä hyvällä maasta poistamista helpottavalla lakiesityksellä niitä saadaan parannettua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.22 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja tästä tärkeästä muutoksesta. Jälleen kerran muutama, ehkä tarkennus vielä siihen, mitä valiokuntakäsittelyssä on tullut esiin.

Ensinnäkin haluan korostaa vielä sitä, että tämä karkotusten nopeampi täytäntöönpano tässä laissa ei koske rikollisia, vaan se on tehty jo aikaisemmin. Eli jo aikaisemmin on ollut mahdollista rikollisten osalta tehdä nopea täytäntöönpano 30 päivän kuluessa tiedoksiannosta, mutta nyt se tuodaan myöskin muille lupatyypeille. Jos ajattelee, mitä se käytännössä tarkoittaa, niin jos vaikkapa työlupa tai opiskelulupa on vanhentunut ja on siitä huolimatta jäänyt maahan, voidaan jatkossa karkottaa käyttäen nopeutettua menettelyä. Tämä on siis sinänsä ihan järkevä muutos ja parantaa viranomaisten kykyä poistaa maasta ne henkilöt, joilla täällä ei ole lupaa olla.

Tämä ennakollinen maahantulokielto on myöskin äärimmäisen hyvä, koska kaikkein vaarallisimpien rikollisten ja henkilöiden, jotka voisivat meidän kansallista turvallisuuttamme vaarantaa, maahan tuleminen voidaan jatkossa estää jo ennen kuin he tulevat tänne. Se, mikä tässä on poikkeuksellista ja mielestäni äärimmäisen hienoa, on se, että tämä kyettiin tekemään niin, että ei ole pakko tällaista puhuttelua järjestää tälle henkilölle, vaan se voidaan tehdä ilman puhuttelua. Jokainen ymmärtää, että jos pitäisi järjestää tällainen puhuttelu- tai tiedoksiantotilaisuus, niin menisi aika vaikeaksi ennakollisen maahantulokiellon määrääminen.

Sitten tässä selkeytetään myöskin säilöönoton laskentaa, kiinnipitoaikoja, joka on varsin monimutkainen kompleksi kokonaisuutena ja vaatisi yhden päivän, että sen avaisi niin, että tavan kansalainen ymmärtää, mitä se tarkoittaa. Siellä käytännössä vastaanottopuolella voi jatkossa maksimissaan olla 6 plus 6 kuukautta ja sitten paluupuolella kiinniottoaika voi olla 6 plus 12 kuukautta, eli näin yhteenlaskettuna voi olla 30 kuukautta. Eli tätä selvennettiin tässä myöskin.

Tämän yksi ehkä keskeisimpiä muutoksia on se tapa, johon ollaan pitkään pyritty, että ei voi olla päällekkäisiä lupia. Eli jos ihminen on Suomessa jollakin luvalla, niin kaikki muut luvat raukeavat, ja siihen tällä muutoksella on nyt pyritty. Eli aina automaattisesti ei voi ikään kuin hakea uutta lupaa, jos ei se vanha lupa raukea. Se on todella hyvä, koska

viranomaistenkin on ollut vaikea päästä kiinni siihen, jos joku lupa on rauennut ja sitten on toinen päällä tai on parhaimmillaan ollut kahta tai kolmea lupaa päällekkäin. Siitä päästään tässä nyt osittain myöskin eroon. Hyvää on myöskin se, että ei voi ikään kuin hakemuksia uusimalla pitkittää sitä prosessia, vaan lähtökohtaisesti aina, jos valitusaikana teet sen uuden hakemuksen, se raukeaa automaattisesti ilman käsittelyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

18.25 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hallintovaliokunnalle mietinnön laatimisesta. Kaiken kaikkiaan pääministeri Orpon hallitus on tehnyt mielestäni monia, voi sanoa, varsin maltillisia uudistuksia, joita voi myös kutsua tiukennuksiksi maahanmuuttopolitiikkaan. Nämä ovat kuitenkin sellaisia, jotka vievät Suomea ehkä kohti tällaista yhteistä pohjoismaista linjaa, jossa itse asiassa uskon myös maahan muuttaneiden edun toteutuvan niin, että täällä Pohjolassa ja Suomessa eletään maassa maan tavalla ja on mahdollista todella tulla jäseneksi yhteiskuntaan ja löytää täältä oma paikkansa niin, että kouluttautuu, tekee työtä, osallistuu yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä yhteiskuntaan. Mutta mikäli rikkoo yhteisiä pelisääntöjä vastaan, toimii piittaamattomasti niistä ehdoista, joilla maahan tullaan, niin silloin ei ole edellytyksiä jatkaa maassa oleskelua.

Tässä mielessä on tärkeää, että Suomi seuraa myös muiden Pohjoismaiden linjaa. Pääministeri Orpon hallituksen varsin maltilliset uudistukset tässä mielessä ovat kuitenkin mielestäni askelia oikeaan suuntaan. Tässäkin hallituksen esityksen pohjalta hallintovaliokunta on mielestäni laatinut hyvän mietinnön, ja varmasti tältä pohjalta eduskunta voi aivan hyvillä mielin tämän lain sisällön nyt ensimmäisessä käsittelyssä hyväksyä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 51/2026 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Valtioneuvoston selonteko VNS 11/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 11/2026 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt päätetään talousvaliokunnan mietinnön TaVM 11/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Talousvaliokunnan puheenjohtaja Vilhelm Junnilan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Valtioneuvoston edustajalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen

pidettävät puheenvuorot ovat enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää vastauspuheenvuoroja.

Tähän palautekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään yksi tunti. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tuttuun tapaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Junnila, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.28 **Vilhelm Junnila ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma on osa ilmastolain suunnittelujärjestelmää. Tässä kokonaisuudessa sen tarkoituksena on esittää skenaarioita taakanjako-, päästökauppa- ja maankäyttösektorin yhteenlaskettujen kasvihuonekaasujen päästöjen ja poistumien kehityksestä tulevan ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelun ja valintojen taustaksi. Näitä suunnitelmia varten on laadittu monitieteellisenä yhteistyönä neljä vaihtoehtoista tulevaisuusskenaariota.

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman tarkoituksena ei sinänsä ole esittää tai linjata yksittäisiä politiikkatoimia tai edes ottaa kantaa siihen, mikä vaihtoehtoisista skenaarioista olisi toivottava tai mitkä toimialakohtaiset etenemisvaihtoehdot olisivat parhaita. Suunnitelma ei sen vuoksi sisällä myöskään vaikutusarvioita. Sen tehtävä poikkeaa siten lähitulevaisuuden politiikkalinjauksia esittelevistä suunnitelmista eli eilen esitellystä energia- ja ilmastostrategiasta, keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta. Näistä suunnitelmista talousvaliokunta on esittänyt erillisen arvionsa antamissaan mietinnöissä ja lausunnoissa.

Tätä selontekoa talousvaliokunta tarkastelee toimialansa mukaisesti erityisesti taloudellisen toimintaympäristön näkökulmasta. Suunnitelmaa on arvioitu varsin laajasti myös talousvaliokunnan saamissa erikoisvaliokuntien lausunnoissa, jotka muodostavat osaltaan taustaa arvioinnille ja jotka on otettu huomioon tässä mietinnössä.

Arvoisa puhemies! Suunnitelman pitkän aikavälin skenaariot esittävät neljä vaihtoehtoista kehityssuuntaa kohti kestävää ja vähähiilistä yhteiskuntaa. Skenaarioita määrittävät yhteiskunnan muutoksen ohjautuminen joko poliittisen sääntelyn tai markkinatoimijoiden kautta sekä toisaalta arvojen jatkuvuus tai muutos. Näiden perusteella muodostuvat skenaariot kuvaavat erilaisia painotuksia tai valintoja: kansallinen ja EU:n omavaraisuus, ekologinen kestävyys ja globaali tasa-arvo, markkinavetoinen vihreä kasvu tai alueellisen tasa-arvon ja kansalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Nykyiseen arvomaailmaan ja normeihin perustuvia skenaarioita ovat Suomi edellä -skenaario, markkinat edellä -skenaario, ympäristö edellä -skenaario ja yhteiskunta edellä -skenaario, jotka perustuvat muuttuneisiin arvoihin ja normeihin.

Selonteossa on arvioitu, että mikään vaihtoehtoisista skenaarioista ei edusta todennäköistä tulevaisuudenkuvaa, vaan määrittämällä skenaarioiden painotukset eri tavoin tutkijat pyrkivät kuvaamaan pikemminkin ääriskenaarioita, jotka kuitenkin voisivat jossain määrin toteutua vuoteen 2055 mennessä. Todennäköinen pitkän aikavälin kehitys riippuu kuitenkin merkittävästi globaalista talouden, teknologian sekä politiikan kehityksestä, ja tämän pitkän aikavälin kehityksen on todennäköisesti arvioitu olevan esitettyjen skenaarioiden välissä.

Suunnitelma antaa Suomen mahdollisista päästövähennyspoluista varsin myönteisen tulevaisuudennäkymän. Hiilinegatiivisuuden ennen vuotta 2050 Suomi saavuttaisi

kaikissa näissä skenaarioissa. Ilmastolain asettamat kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen vähennystavoitteet vuosille 30, 40 ja 50 pystyttäisiin saavuttamaan kaikissa muissa paitsi Suomi edellä -skenaariossa. Vuoden 2035 hiilineutraaliustavoite saavutetaan sen sijaan ainoastaan ympäristö edellä -skenaariossa.

Esitettyjen skenaarioiden on talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa arvioitu olevan yleisesti ottaen laadukkaasti valmisteltuja ja kuvaavan kattavasti erilaisia vaihtoehtoisia kehityssuuntia. Energiantuotannon ja -kulutuksen päästöt vähenevät kaikissa skenaarioissa merkittävästi erityisesti uusiutuvan energian osuuden kasvun ja sähköistymiskehityksen kautta. Tämä kehityskulku jatkaa jo toteutunutta päästövähennyskehitystä ja on hyvin linjassa kansainvälisenkin skenaariotutkimuksen kanssa. Valiokunta toteaa kuitenkin, että suunnitelman tarkoituksenmukaisuuteen vaikuttaa merkittävästi tietopohjan ajantasaisuus. Asiantuntijalausunnon mukaan suunnitelman hyväksymisen jälkeen esimerkiksi metsien tietopohjassa ja mallinnuksessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu erityisesti päästökauppasektorin päästökehityksen pitkän aikavälin skenaarioiden näkymien olevan konservatiivisia, etenkin jos puhtaan siirtymän investoinnit Suomessa kehittyvät myönteisesti. Tämä koskee erityisesti perusskenaarion arvioita päästötaseen kehityksestä, ja on arvioitu, että hallituksen harkitsemia politiikkatoimia ja joitain ylimääräisiä mutta sinällään vaikutukseltaan pieniä toimia sisältävä politiikkaskenaario voi kuitenkin olla lähempänä Suomen todellista tulevaa päästökehitystä.

Selonteon skenaariot mukailevat nykyistä elinkeinorakennetta eivätkä siksi kata kaikkia mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että nyt esitettyjen lisäksi selontekoon olisi ollut perusteltua sisällyttää myös tavoitteellisempi skenaario, joka korostaisi esitettyä enemmän Suomen vahvuuksia ja potentiaalia puhtaan siirtymän toimijana.

Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että fossiilittoman liikenteen tiekartassa vuonna 22 asetettuun tavoitteeseen liikenteen päästöttömyydestä vuonna 2045 ei kotimaan liikenteen osalta päästä yhdessäkään skenaariossa. Myös liikenne- ja viestintävaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan kriittistä huomiota siihen, ettei suunnitelmassa ole laadittu erillistä skenaariota, jossa kyseinen tavoite edes saavutettaisiin, sillä tällainen tarkastelu mahdollistaisi vaihtoehtoisten, ilmastotavoitteet saavuttavien polkujen ja keinojen vertailun. Talousvaliokunta korostaa valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitettyä arviota siitä, että liikenteen päästöjen vähentämiseen ja vauhdittamiseen erilaisin tukitoimenpitein on syytä varautua pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnittelussa liikenteen ja logistiikan kilpailukyvystä ja kotitalouksien ostovoimasta huolehtien.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on monissa yhteyksissä, viimeksi kansallista energia- ja ilmastostrategiaa arvioidessaan, kiinnittänyt kriittistä huomiota ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän monimutkaisuuteen ja siihen liittyvien eri selontekojen muodostamaan kokonaisuuteen. Nyt tarkasteltavaa selontekoa arvioidessaan myös ympäristövaliokunta on todennut, että selonteko annettiin eduskunnalle muiden ilmastolain edellyttämien suunnitelmien jälkeen eikä pitkän aikavälin suunnitelman ja muiden suunnitelmien välillä vaikuta olevan sinällään edes sisällöllistä yhteyttä. Tässä kokonaisuudessa pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma jää sen vuoksi aika irralliseksi osaksi, jolla ei vaikuta olevan vaikutusta ilmastopolitiikan toimenpiteiden suunnitteluun.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä arvioida jatkossa suunnitelmasisältöä ja ajoitusta suhteessa muihin ilmastolain mukaisten suunnitelmien valmisteluun. Järjestelmää on virtaviivaistettava, ja tätä tarvetta korostaa myös se, että käsillä olevan suunnitelman lisäksi Suomen on laadittava vielä erillinen EU:n lainsäädännön mukainen pitkän aikavälin strategia. Mahdollisuutta yhdistää kansallinen pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ja EU-lainsäädännön edellyttämä suunnitelma tulisi harkita.

Talousvaliokunta pitää pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaskenaarioita laadukkaasti laadittuina, ja ne avaavat varsin hyvin erilaisia tulevaisuuden kehityskulkuja, joskin tietopohjan ajantasaisuudessa on haasteita. Samalla ne ovat tietyiltä osin varsin konservatiivisia ja mukailevat nykyistä elinkeinorakennetta. Talousvaliokunta yhtyy myös asiantuntijakuulemisessa esitettyyn arvioon siitä, että päästökehityksen ohella olennaista olisi skenaarioiden ja menetelmien taloudellisten vaikutusten tarkastelu. Menetelmien tarkastelun osalta kehitysnäkymistä puuttuvat lähes kokonaan kvantitatiiviset arviot menetelmien kustannuksista ja kustannuskehityksestä sekä investoinneista ja mittakaavoista sähköistymistä ja biogeenisen hiilidioksidin nykyistä kokonaistuotantoa lukuun ottamatta. Vaikka tämän tarkoituksena ei ole politiikkatoimien linjaaminen, tällaiset arviot edesauttaisivat kokonaiskuvan muodostamista.

Talousvaliokunta on korostanut useissa asiayhteyksissä teknologianeutraliteetin, kustannustehokkuuden ja markkinaehtoisuuden lähtökohtia ilmastopolitiikan ja sen sääntelyjärjestelmän suunnittelussa. Nämä muodostavatkin lähtökohdat myös toimivalle taloudelliselle toiminta- ja investointiympäristölle. Päästövähennykset nimittäin perustuvat investointeihin, jotka edellyttävät myös sääntelyltä vakautta ja ennakoitavuutta. Pitkän aikavälin kehitys ja myös eri skenaarioiden toteuttamiskelpoisuus kytkeytyvät mahdollisiin EU:n ilmastosääntelyn muutoksiin. Talousvaliokunta korostaa myös tältä osin sääntelyn ennakoitavuuden merkitystä ja painottaa erityisesti toimivan päästökauppajärjestelmän merkitystä keskeisenä ohjauskeinona.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan mietintö on yksimielinen, ja yksimielisenä kannanottoehdotuksena on myös, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta ja että eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon VNS 11/25 johdosta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle. — Sitten ministeri Multala, olkaa hyvä, viisi minuuttia.

18.38 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos talousvaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Junnilalle, valiokunnan mietinnön esittelystä. Ja kiitos myös teille kaikille, jotka olette täällä käsittelemässä tätä suunnitelmaa siitä huolimatta, että Suomi pelaa jääkiekon MM-kilpailuissa puolivälierissä ja johdamme tällä hetkellä 3—1.

On muuten hienoa sekin, että valiokunta pitää pitkän aikavälin suunnitelman skenaarioita laadukkaasti laadittuina. Kuten lähetekeskustelussa korostin, työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmistellussa pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa on kartoitettu kasvihuonepäästöihin ja nielujen aikaansaamiin poistumiin vaikuttavia mahdollisia yhteiskunnan ja teknologioiden kehityskulkuja tulevan ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelun ja valintojen taustaksi. Mikään skenaarioista ei edusta todennäköistä tulevaisuudenkuvaa, vaan määrittämällä skenaarioiden painotukset eri tavoin on pyritty kuvaamaan pikemminkin ääriskenaarioita, jotka kuitenkin voisivat

jossain määrin toteutua vuoteen 2055 mennessä. Todennäköinen pitkän aikavälin kehitys riippuu merkittävästi globaalista talouden, teknologian sekä poliittisesta kehityksestä. Pitkän aikavälin kehitys on siten todennäköisesti näiden ääriskenaarioiden välissä. Suunnitelmassa ei oteta kantaa siihen, mikä vaihtoehtoisista skenaarioista olisi toivottava tai mitkä toimialakohtaiset etenemisvaihtoehdot olisivat parhaita. Keskipitkällä aikavälillä vaikuttavia politiikkalinjauksia esitetään keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmissa, kuten energia- ja ilmastostrategiassa, jota täällä eilen käsittelimme, sekä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa ja joka toinen vaalikausi laadittavassa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa.

Arvoisa puhemies! Nostan esille muutaman kohdan valiokunnan yksimielisestä mietinnöstä.

Valiokunta on nostanut esille Suomen suuren biogeenisen hiilidioksidin talteenoton potentiaalin. Tämä mahdollistaa vetytalouden hyödyntämisen sähköpolttoaineiden valmistuksessa ja päästövähennysten aikaansaamisen sektoreilla, joilla suora sähköistys ei ole mahdollista. Näistä keskeisiä ovat valiokunnankin mainitsemat lento- ja meriliikenne sekä raskas tieliikenne. Valiokunta korostaa myös, että laajamittainen sähköistyminen edellyttää joka tapauksessa suuria panostuksia sähköjärjestelmän kehittämiselle. Sähköistymisen edellytyksinä ovat kohtuuhintaisen ja päästöttömän sähköntuotannon toimitusvarma saatavuus sekä riittävä sähköverkkoinfrastruktuuri. Hallitus on linjannut osana omistajaohjausta kantaverkkoyhtiö Fingridin investointitason merkittävästä nostosta, joka on huomioitu kantaverkon kehittämissuunnitelmassa. Sähkön toimitusvarmuuden osalta työ- ja elinkeinoministeriö jatkaa sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta parantavan tukimekanismin valmistelua eli talvienergiatukea kehysriihen linjausten mukaisesti.

Valiokunta nostaa esille maankäyttösektorin kasvihuonekaasulaskentaan liittyvät erittäin suuret epävarmuudet sekä itse laskentaan että luonnonolosuhteisiin liittyen. Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö ovat käynnistäneet laajan tutkimushankkeen. HIKET-hanke kehittää uusia menetelmiä ja tietojärjestelmiä, joiden avulla hiilinielujen tilaa voidaan seurata tarkemmin ja hyödyntää tietoa paremmin ilmastopäätöksenteossa.

Talousvaliokunta korostaa myös asiantuntijakuulemisessa esitettyä arviota siitä, että maankäyttösektorin päästökuilu on kurottava kiinni mahdollisimman hyvin, jotta kansantaloudelle koituvat kustannukset saadaan minimoitua. Pidän maankäyttösektorin toimia erittäin tärkeinä.

Valiokunta kiinnitti mietinnössä huomiota siihen, että suunnitelmassa ei ole esitetty arviota päästövähennysmenetelmien kustannuskehityksestä, investoinneista tai mittakaavoista. Näihin kysymyksiin liittyy mielestäni erittäin suuria epävarmuuksia näin pitkällä aikavälillä, ja sen vuoksi arvioita on myöskin erittäin haastavaa antaa. Myös tämänhetkinen tilanne on poikkeuksellinen maailmantalouden epävarmuuden ja geopoliittisen tilanteen vuoksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten menemme puhujalistaan. — Edustaja Hänninen.

18.42 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies, hyvät kollegat ja yleisö siellä lehtereillä ja nettien ääressä! — Varmaan siellä osa katsoo kyllä televisiosta jääkiekkoa. —

Ilmastopolitiikkaa ei voi enää käsitellä irrallisena kokonaisturvallisuudesta. Valtioneuvoston ilmastoselonteot osoittavat, että ilmastonmuutoksen hillintä ja turvallinen yhteiskunta kulkevat käsi kädessä. Suomen on tehtävä ilmastotyötä tavalla, joka vahvistaa kansallista kestävyyttä. Suomen vahvuus on ollut ja on jatkossakin puhdas, halpa ja luotettava energia. Se ei ole pelkkä ilmastosaavutus. Se on strateginen etu, joka suojaa meitä maailmanpoliittisilta painostusyrityksiltä ja turvaa suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyn. Siksi energian omavaraisuus on nyt osa kokonaismaanpuolustusta.

Arvoisa puhemies! Suurin ilmastoturvallisuuden haaste liittyy maankäyttösektoriin. Suomi on runsasmetsäinen maa. Meidän on osattava hyödyntää paremmin metsiin liittyvää korkeaa osaamistamme. Nämä maankäyttösektorin haasteet eivät ole vain ympäristöongelma, ne ovat myös taloudellinen ja turvallisuuspoliittinen riski. Jos nieluvelvoite siirtyy taakanjakosektorin maksettavaksi, kustannukset voivat nousta tavalla, joka vie resursseja pois maanpuolustuksesta, huoltovarmuudesta ja kriittisestä infrastruktuurista. Tässä seisomme vakaasti. Suomen ilmastopolitiikka ei voi nojata ratkaisuihin, jotka romuttavat metsätalouden toimintakyvyn, vaarantavat investoinnit tai heikentävät huoltovarmuuttamme. Pelkät hakkuurajoitukset eivät turvaa ilmastoa eivätkä Suomen turvallisuutta, sen sijaan tarvitaan selontekojen esiin nostamia toimia. Tarvitsemme metsien kasvua lisääviä hoitomenetelmiä, metsätuhojen ennaltaehkäisyä ja tilannekuvan parantamista korkealla metsätalousosaamisella.

Arvoisa puhemies! Suomen ilmastopolitiikassa on kyse myös turvallisuudesta. Suomen pitää olla tulevaisuudessa puhtaan energian suurvalta, ei suursääntelyn uhri. Ilmastotavoitteet saavutetaan teknologialla, markkinaehtoisilla ratkaisuilla ja investoinneilla, eivätkä ne saa nostaa kansalaistemme arjen kustannuksia tai heikentää huoltovarmuutta. Turve ja sen käyttömahdollisuus on tärkeä osa huoltovarmuuttamme. Hallitus panostaa hiilidioksidin talteenottoon, vetytalouteen ja puhtaan siirtymän teollisuushankkeisiin, jotka vahvistavat sekä ilmastoa että taloutta.

Ilmastopolitiikan on vahvistettava Suomen kykyä selviytyä kriiseistä. Tämä selonteko luo siihen perustan. Meidän tehtävämme on varmistaa, että ilmastoteot tehdään samalla linjalla kuin muutkin turvallisuuspoliittiset ratkaisut: realistisesti, taloudellisesti, vastuullisesti ja Suomen etua puolustaen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

18.47 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tosiaan pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa, joka on osa ilmastolain mukaista ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää, ja kiva, että ministerikin on täällä paikalla näitä puheita kuulemassa ja niitä kommentoimassa.

Nyt esitetty suunnitelma tosiaan pohjaa neljään eri skenaarioon, jotka ovat luonteeltaan vaihtoehtoisia ja kuvaavat tosiaan osin epätodennäköisiäkin yhteiskunnallisia kehityskulkuja. Valiokuntakuulemisissa pidettiin ongelmallisena, että suunnitelmassa esitetään vain yksi skenaario, joka johtaa Suomen 2035-hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen, eli tämän suunnitelman pohjalta ei ole mahdollista vertailla erilaisia toimivia päästövähennyspolkuja. Näin ollen voidaan perustellusti sanoa, että suunnitelma ei täytä ilmastolain velvoitteita.

Kestävän tulevaisuuden kannalta on ongelmallista myös se, että skenaariot mukailevat nykyistä elinkeinorakennetta ja tästä suunnitelmasta puuttuu kokonaan sellainen

skenaario, joka korostaisi Suomen vahvuuksia ja potentiaalia vihreän siirtymän vauhdittajana ja sitä kautta kokoaan suurempana ilmastokriisin ratkaisujen edistäjänä. Pidän valitettavana sitä, että näiden vahvuuksien ja tämän potentiaalin maksimointia ei ole otettu tässä skenaariotyössä lähtökohdaksi. Oireellista on myös se, minkä valiokunnan puheenjohtajakin totesi, että missään suunnitelman skenaariossa ei päästä fossiilittoman liikenteen tiekartassa vuonna 22 asetettuun tavoitteeseen liikenteen päästöttömyydestä vuonna 2045.

Jos sitten ajatellaan tätä hallituksen ilmastopolitiikan seuraamista ja arviointia, niin on kyllä ongelmallista se, että me saadaan nämä suunnitelmat eduskunnan käsittelyyn, kun hallituskautta on jäljellä enää vajaa vuosi, eli ollaan jouduttu odottamaan niin tätä suunnitelmaa kuin sitten keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa ja energia- ja ilmastostrategiaa. Ja sitten vielä, mikä tässä jo todettiin, tämä suunnitelma annettiin eduskuntaan näiden muiden suunnitelmien jälkeen, jolloin se jää irralliseksi, kun päinvastoin sen pitäisi ohjata näiden muiden suunnitelmien valmistelua. No, sitten vielä tämä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma. Tässä ministerikin totesi, että maankäyttösektorin päästöjen vähentäminen, maankäyttösektori, on tärkeää, mutta sitten tätä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman päivitystä hallitus ei ole suostunut tekemään, vaikka jo alkukaudesta oli selvää, että tämä hiilinielun romahdus olisi sitä edellyttänyt, ja monet asiantuntijat ovat sitä myös peräänkuuluttaneet.

Tämä kokonaisuus valitettavasti osoittaa, että Orpon hallituksen ilmastopolitiikka on tarpeisiin nähden riittämätöntä, ja se, että tosiaan suunnitelmia on lykätty kerta toisensa jälkeen, on valitettavaa ja johtopäätös on se, että aidosti ei olla pääsemässä näillä suunnitelmilla ja tavoitteilla hiilineutraaliuteen 2035, vaan työt jäävät nyt sitten valitettavasti tältä osin seuraavan hallituksen harteille, eikä meillä tässä ilmastokriisin etenemisen tilassa olisi varaa heittää aikaa lainkaan hukkaan.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen todella edellyttää selvästi nopeampaa kokonaispäästöjen nettovähenemää kuin mitä nyt on tapahtumassa, ja tämä muutos on haasteellista toteuttaa pelkästään suorilla päästövähennyksillä ja teknisillä nieluilla. Kun aikaa on enää se alle kymmenen vuotta, niin tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös maankäyttösektorin nettonielujen merkittävää lisäämistä. Mutta tämä kokonaisuus ei nyt ole valitettavasti estänyt sitä, että Orpon hallitus on tehnyt ilmastopäästöjä lisääviä päätöksiä ja samaan aikaan kieltäytyy edes keskustelemasta hiilinielun kasvattamisesta hakkuumääriä maltillistamalla.

Arvoisa puhemies! Kun on kysytty lapsilta ja nuorilta, mihin kolmeen asiaan Suomen tulisi keskittyä juuri nyt, niin ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjuminen nousi selvästi tärkeimmäksi. Meidän päättäjien tehtävä on osoittaa niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä, että Suomi tekee osansa ja etenee määrätietoisesti kohti asetettuja tavoitteita, ennen kaikkea kohti sitä, että ilmaston kuumeneminen voidaan pysäyttää tasolle, joka mahdollistaa planeetan säilymisen elinkelpoisena myös tuleville sukupolville. Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma katsoo nimensä mukaisesti tulevaisuuteen, ja sen tehtävänä on osoittaa päätöksenteon pohjaksi niitä polkuja, joilla me saadaan ilmastokriisi torjuttua ja Suomen ilmastotavoitteet saavutettua. Tähän tarpeeseen tämä suunnitelma ei valitettavasti kykene vastaamaan.

Lopuksi totean, että jatkossa on varmistettava, että erilaiset ilmastosuunnitelmat muodostavat tarkoituksenmukaisen ja Suomen ilmastotoimia ohjaavan kokonaisuuden ja

että ne käsitellään eduskunnassa siten, että suunnitelmat keskustelevat keskenään ja varmistavat osaltaan Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.52 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Tosiaan tämä pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma laadittiin nyt ensimmäistä kertaa, ja tässä suunnitelmassa tulisi ilmastolain mukaan esittää niitä skenaarioita, joilla voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja vahvistaa nieluja ja sopeutua ilmastonmuutokseen niin, että nämä ilmastotavoitteet saavutetaan. Mutta nyt tämä esitetty suunnitelma pohjaa näihin neljään niin sanottuun ääriskenaarioon, jotka ovat luonteeltaan vaihtoehtoisia ja kuvaavat monelta osin hyvin epätodennäköisiäkin yhteiskunnallisia kehityskulkuja.

Se kritiikin kärki tässä omassa puheessani on se, että tässä suunnitelmassa vain yksi näistä skenaarioista johtaa tämän vuoden 35 hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen eli vain yksi näistä skenaarioista on ilmastolain vaatimusten mukainen. Silloinhan ei ole millään tavalla mahdollista vertailla erilaisia toimivia keinoja ja päästövähennyspolkuja kuin tämän suunnitelman avulla. Samaan aikaan me tiedetään, että hallitus on monessa paikkaa ollut toimimaton ja päinvastoin jopa lisännyt päästöjä ja vaikeuttanut näiden tavoitteiden saavuttamista, jolloin me ollaan jäämässä yhä kauemmas sekä kansallisista että myös näistä kansainvälisistä ilmastotavoitteista. Eli ajattelen, että Suomen ilmastopolitiikan ei pitäisi nojata kehityskuviin, jotka jo lähtökohtaisesti rikkovat ilmastolakia. Ajattelen, että tämäkin suunnitelma sen takia vaatisi kyllä päivittämistä jo mahdollisimman pian, jotta se vastaisi paremmin sitä tarvetta, joka ilmastolaissa on sille määritelty.

Sitten tässä edellä edustaja Elo hyvin toi esille tätä muutakin kritiikkiä, mikä liittyy esimerkiksi tähän käsittelyaikatauluun, siihen, että nyt me ollaan jo kauden lopussa ja eihän meillä tässä käytännössä tämän suunnitelman kanssa, jos tätä kautta ajattelee, ole enää paljon mitään tehtävissä.

Sitten talousvaliokuntakin tässä mietinnössä siteeraa ympäristövaliokuntaa, jossa nostetaan esille tämä, että tämän pitkän aikavälin suunnitelman ja näiden muiden suunnitelmien välillä ei vaikuta olevan mitään sisällöllistä yhteyttä, joten tämä kokonaisuuskin on hieman hutera. Eli tässä kritiikkinä on se, että tämä jää tällaiseksi irralliseksi, jolloin sillä ei sitten ole kovin paljon käyttöarvoa tässä meidän järjestelmässä. Eli ajattelen, että tämä ei ole kovinkaan käyttökelpoinen ja uskottava. Toivon, että me aidosti parannetaan myös tätä järjestelmää, millä me yritetään näihin ilmastotavoitteisiin päästä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.55 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä valiokunnan puheenjohtaja toi esille, tämä mietintö on tosiaan yksimielinen, eikä siihen oikeastaan sen enempää. Niitä kriittisiä kohtia tuli myös siellä esille, niin kuin on tullut näissä muissakin puheenvuoroissa.

Kiitos myös ministerille, että olette täällä paikalla. Ei ollut tarkoitus siitä Fingridistä mainita, mutta kun toitte sen esille, niin kyllä me edelleen itäisessä Suomessa hieman

ollaan huolissaan siitä, mikä se Fingridin todellinen tahto siellä investointeihin on, koska se uusiutuvan energian tuotanto on kriittinen tekijä meillä investointien liikkeelle lähtöön.

Vaikka varsinaista kritiikkiä tähän itse mietintöön ei ole mutta on mahdollisuus puhua puurakentamisesta, niin käytän tilaisuuden hyväkseni. Siellä suunnitelmaluonnoksen palautteessahan oli maininta, että puutuotteiden ja puurakentamisen roolia päästövähennys- ja nieluratkaisuna olisi myös voinut käsitellä suunnitelmaluonnoksessa enemmän, niin että tästä jokunen sana:

Tämä puurakentaminen on ollut hieman semmoinen ihmetyksen aihe täällä. Siitä aika paljon puhutaan myönteisessä mielessä, mutta ihan hirvittävästi ei ole nähtävissä semmoisia konkreettisia toimenpiteitä. Otan joitain tutkimuksia tässä siihen liittyen esille, joista kaksi on Tampereen yliopiston rakennetun ympäristön tiedekunnassa tehtyjä tutkielmia. Ensimmäinen on tämmöinen Markus Lehtosen Kannattaako puusta rakentaa Suomessa?, ja siinä todetaan, että Suomessa metsien kasvu riittää hyvin kattamaan rakennusteollisuuden tarvitseman puumäärän. Lehtosen mukaan Suomesta ei puu lopu rakentamalla puurunkoisia taloja ja rakennusteollisuus voisi lisätä merkittävästi puun käyttöä. Tutkielmassa todetaan edelleen, että puurakentamisella on mahdollista vähentää merkittävästi rakentamisen kokonaishiilipäästöjä. Erityinen merkitys tutkielman mukaan on pitkäaikaisten hiilivarastojen muodostumisen ja korvausvaikutusten kannalta. Rakennettaessa puusta muodostuu kymmenien ja jopa satojen vuosien ikäisiä hiilivarastoja, jotka ovat pois ilmakehän hiilestä. Lehtosen tutkielman johtopäätökset ovat, että puurakentamisen korvausvaikutus muodostuu siitä, että käyttämällä puisia rakennustuotteita voidaan korvata muista rakennusaineista valmistettuja tuotteita ja näin laskea rakentamisen kokonaishiilijalanjälkeä merkittävästi. Puurakentamisen kasvua jarruttaviksi tekijöiksi Lehtosen tutkielmassa todetaan rakennusalan tiedon ja kokemuksen puute korkean puurakentamisen osalta, puutteellinen puurakennustuotteiden standardointi sekä puurakennushankkeiden kokeminen taloudellisena riskinä.

Arvoisa puhemies! Toinen samaisen Tampereen yliopiston tutkimuksista on Karoliina Alatalon tutkielma Kokemuksia 2000-luvun alun Suomen suurista puukouluista. Siinä ovat esimerkkeinä Pudasjärven, Tuupalan ja Mansikkalan koulut. Siellä tutkittiin, miten puun käyttö koulurakennuksessa näkyy ja miten se koetaan. Tästä tutkielmasta ilmenee, että uusien koulujen rakentamisen taustalla on usein entisen koulun sisäilmaongelma, halu tukea paikallista toimijaa ja toimia ekologisesti sekä arkkitehtuurin yhteneväisyys. Käyttäjäpalautteissa kaikissa kouluissa painottuivat sisäilma, akustiikka ja viihtyvyys. Kävi myös ilmi, että puu koettiin terveellisenä ja miellyttävänä vaihtoehtona sisäilmaongelmien jälkeen. Kunnat myös pitivät puurakentamista ilmastotietoisena valintana, ja päätöksenteossa haluttiin painottaa paikallisten toimijoiden tukemista. Kunnat näkivät nämä myös asioina, joilla ne voivat brändätä itseään ja kohottaa kunnan itsetuntoa. Alatalon mukaan puun akustiset ominaisuudet koettiin erityisen hyvinä koulurakennuksissa, koska ne vähensivät merkittävästi yleistä melua. Yhteistä puukouluille oli puun laaja ja näkyvä käyttö, luonnonvalon hyödyntäminen sekä ekologisuuden lisääminen rakentamalla myös käytävät ja aulat toiminnallisiksi tiloiksi. Alatalon tutkielman johtopäätökset olivat, että puiset koulurakennukset koettiin erittäin onnistuneiksi ja puun käyttöä aiotaan jatkossakin jatkaa kunnissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

18.59 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että valiokunnassa on voitu käsitellä yksimielisesti tätä pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa. Varmasti ministeri Multala ja ympäristöministeriön väki ansaitsevat kiitoksen siitä, että ne skenaariot ja sitä kautta tuotettu taustapohdinta ovat olleet ansiokkaita, kun valiokunnissa on voitu tällä tavoin tehdä työtä yhteen hiileen puhaltaen.

On selvää, että ihmiskunnan täytyy pystyä elämään sovussa planeettansa kanssa. Uskon, että Suomella on tässä työssä sillä tavalla aivan erityinen rooli, että jos jo nykyisellään maailman maat toimisivat kuten Suomi, tuottaisivat energiansa päästöttömästi ja käyttäisivät resurssejaan viisaasti ja luonnonvarojaan kestävästi, niin meillähän olisi jo vallan hyvä tilanne suhteessa siihen, minkälaiset resurssit planeettamme tarjoaa hyvinvoinnin pohjaksi. Ja jotta yhä useampi maa ottaisi mallia Suomesta — jotta yhä useampi maa haluaisi seurata niitä arvoja, joiden osalta Eurooppa varmasti tässä ajassa on niitä harvoja toivon majakoita maailmassa, kun puhumme siitä, että Eurooppa edustaa demokratiaa, ihmisoikeuksia, yhdenvertaista yhteiskuntaa, hyvinvointimallia mutta myös kestävää kehitystä — on todella tärkeää huolehtia siitä, että meidän yhteiskuntamme on myös taloudellisesti menestyvä yhteiskunta, jotta todella sitten maailman maat haluavat meidän esimerkkiämme seurata. Vain tuolloin pääsemme siihen positiiviseen vaikutukseen, että myös ilmastonäkökulmat ja laajemminkin ympäristönäkökulmat otetaan maailmassa huomioon samalla tavalla hyvin kuin niistä Suomessa perinteisesti on huolehdittu ja kuin olemme tulevaisuudessakin sitoutuneet näistä asioista huolehtimaan.

Siksi on hirveän tärkeää, että samalla kun käymme tätä keskustelua niin ilmastotavoitteista kuin ylipäätään erilaisen saastuttamisen vähentämisestä ja ympäristönsuojelusta, joka on valtavan tärkeää, niin teemme sen kestävän kehityksen periaatteiden mukaan niin, että samalla myös vahva sosiaalinen näkökulma ja taloudellinen näkökulma tulevat kaiken aikaa huomioiduiksi, jotta se meidän asettama toimintatapa on se esimerkki, jota myöskin muut maailman maat haluavat tulevaisuudessa seurata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

19.02 **Vilhelm Junnila ps:** Kunnioitettu puhemies! Kiitoksia ministerille myös hyvin ajankohtaisesta huomiosta, mitä esimerkiksi jääkiekkoon tällä hetkellä tulee. [Naurua — Mika Lintilä: Siellä on tauko!] Sehän on niin, että Suomen miesten jääkiekkoliiga tuottaa ilmastokuorman, joka vastaa runsaan 540 suomalaisen vuotuista hiilijalanjälkeä. Asia on tutkittu teknillisen yliopiston työryhmässä Lahdessa. Se perustuu VTT:n Jäähalliportaalin kulutustietoihin sähköstä, lämmöstä ja vedestä, ja myös jätehuollon ja jäänhoidon päästöt on otettu mukaan tähän hiilijalanjälkilaskentaan. Joku voisi ajatella, että mitä merkitystä tällä tänään sitten on, mutta myös Pohjois-Amerikan ammattilaissarja NHL on ympäristöohjelmassaan aika pitkällä, ja urheilullakin voi olla merkitystä, kun esikuvat ja seurat käyttävät vastuullisia valintoja.

Hyvin usein jääkiekon osalta tulee mieleen myös saatavuus. Yhtäältä se on sitä, pääseekö jääkiekkoa katsomaan paikan päälle, mutta toisaalta Suomessa myös esimerkiksi Elisan ja MTV:n riita on viime aikoina ollut julkisuudessa, kun kaikki ihmiset eivät ole päässeet MM-jääkiekkoa tällä kertaa katsomaan. Toisaalta on myös niin, että harrastusten kalleus on se, mikä erityisesti kodeissa puhuttaa. Jääkiekon osalta kuitenkin myös matkustaminen lienee merkityksellinen tekijä. Myös talousvaliokunnan mietinnössä on

puhuttu logistiikan kilpailukyvystä ja yhtäältä kotitalouksien ostovoimasta, jotka molemmat liittyvät tähän kokonaisuuteen. Talousvaliokuntahan on korostanut, että liikenteen päästöjen vähentämisen vauhdittamiseen tukitoimenpitein on syytä varautua pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnittelussa liikenteen ja logistiikan kilpailukyvystä ja kotitalouksien ostovoimasta huolehtien. Yhtäältä logistinen kilpailukyky, liikenne, liittyy myös siihen, miten me pääsemme harrastusten pariin, miten pääsemme jääkiekkoa seuraamaan, ja kotitalouksien ostovoima sitten myös harrastusten kalleuteen ja esimerkiksi paikan päällä lippujen ostamiseen tai sitten tämän ottelun seuraamiseen verkon kautta tai televisiosta.

Suomi johtaa kahden erän jälkeen Tšekkiä 3—1, mutta Suomi ei johda Tšekkiä ainoastaan jääkiekossa vaan myös esimerkiksi päästöttömässä energiassa. Suomessahan jopa 96 prosenttia sähköstä on päästötöntä ja energian loppukulutuksesta yli puolet, noin 52 prosenttia, tulee uusiutuvista. Tšekki sen sijaan nojaa hyvin vahvasti yhä fossiilisiin polttoaineisiin. Tässä suhteessa Suomi siis johtaa Tšekkiä myös ilmastopolitiikan saralla, eikä johtoasemamme rajoitu ainoastaan jääkiekkoon.

Kustannustehokkuus ja markkinaehtoisuus ovat talousvaliokunnan mielestä lähtökohtia myös ilmastopolitiikan ja sen sääntelyjärjestelmän suunnittelussa.

Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että puhutaan toimivasta taloudellisesta toiminta- ja investointiympäristöstä, jossa on myös sääntelyllä vakautta ja ennakoitavuutta. Nimittäin kyllä se on niin, että investoinnit ovat se, millä me pystymme puhdasta energiaa parhaiten tuottamaan, ja koko sääntelyjärjestelmän suunnittelun osalta investoinneilla on aivan valtavan suuri merkitys. Se luo yhtäältä työtä ja toimeentuloa suomalaisille mutta on myös ilmastopolitiikan suhteen perusteltua.

Kiitän vielä tässä kohtaa valiokunnan jäseniä ja eduskuntaa, että tästä mietinnöstä saatiin yksimielinen. Se ei aina ole ilmastopolitiikan saralla ollut selvää, mutta tällä kertaa näin on, eli kaikki puolueet ovat tämän hyväksyneet. Talousvaliokunnan yksimielinen kannanottoehdotus siis on, että ”eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta”, ja eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon johdosta. — Toivotaan, että ministerikin vielä ehtii katsomaan tuota viimeistä erää, jossa Suomi sitten Tšekin kaataa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

19.07 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen nyt niille, jotka haluaisivat ennättää katsomaan sitä ottelua, mutta nyt vielä kun harvoin pääsee aiheesta puhumaan. — Tässä kun tuli edustaja Junnilalta hyvin tämä jääkiekko, niin katsoin sitten ihan anekdoottina hieman, että formula ykkösillä on tavoitteena olla hiilineutraaleja vuoteen 2030 mennessä, ja he käyttävät nyt sataprosenttisesti synteettistä polttoainetta. Toki päästöjä aiheutuu sitten, niin kuin monessa urheilulajissa, itse sen urheilun sinänsä sijaan siitä, kun siellä katsojia ja muita liikkuu. Mutta joo, hyvä, että kaikilla on tavoitteita.

Edelleen jatkan tästä puurakentamisesta:

Metsäbiotalouden tiedepaneelin tutkimuksen mukaan rakennettu ympäristö aiheuttaa tosiaan kolmanneksen kaikista Suomen päästöistä. Tässä heidän tutkimushankkeessaan on laadittu tämmöisiä skenaarioita, joissa puun käytön lisäämisellä rakentamisessa voisi vähentää rakennetun ympäristön vuosittaisia kokonaispäästöjä jopa reilusti yli kymmenen prosenttia verrattuna nykyiseen tasoon. Tiedepaneelin mukaan puurakentamisen lisäämisellä saavutettavat päästösäästöt ovat merkittävän suuruisia suhteessa keskipitkän

aikavälin ilmastosuunnitelmassa esitettyihin muihin päästövähennystoimiin — nyt puhutaan tietysti tästä pitkästä aikavälistä, mutta kaikki nämä liittyvät toisiinsa — ja puurakentamisen mahdollisuuksia ilmastopolitiikassa ei Metsäbiotalouden tiedepaneelin mukaan ole otettu Suomessa vielä riittävän hyvin huomioon. Esimerkiksi Tanskassa rakennusten päästörajojen kiristyminen on lisännyt biopohjaisten rakennusmateriaalien käyttöä. Lisäksi EU:ssa valmistellaan parhaillaan vapaaehtoisia hiilivarastomarkkinoita, jotka voivat toteutuessaan parantaa puupohjaisten ratkaisujen kilpailukykyä.

Arvoisa puhemies! Puurakentamisen alalta arvostellaan, että Suomessa vuosikymmeniä puhuttu puurakentamisen edistäminen usein vesitetään päätöksenteossa. Arvostelu kohdistuu jopa yksittäisiin virkamiehiin, joiden nähdään jarruttavan puurakentamisen kehittymistä. Myös tulossa olevan rakennuslain muutoksen materiaalien päästöjä koskevia kriteerejä pidetään puurakentamisen toimijoiden taholta niin löysinä, etteivät ne edistä rakentamisen päästöjen vähentämistä ainakaan riittävällä tavalla. Alan mukaan rakennusten hiilijalanjälkilaskenta on luotu tavalla, joka peittää materiaalivalintojen merkityksen. Tätä toimijat perustelevat sillä, että koska hiilijalanjälki lasketaan koko elinkaarelle 30:stä 50:een vuoden ajalta, laskelma korostaa energian käyttöä eivätkä materiaalivalinnat näy laskennassa riittävästi.

Arvoisa puhemies! Kaikki rationaaliset argumentit tukevat puurakentamisen edistämistä. Politiikan ongelmana on liian usein asioiden politisoituminen, ja ristiriitaiset ja riitaisat näkemykset metsien käytöstä haittaavat myös puurakentamisen edistämistä ja näkymää pidemmälle tulevaisuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

19.10 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Käytän nyt minäkin tässä vielä toisen puheenvuoron.

Ajattelen myös, että on sinänsä arvokasta, että niin ympäristövaliokunta kuin talousvaliokuntakin ovat tässä pystyneet muodostamaan yhtenäisen kannan tähän pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan, ja näissä kannoissa myös on nostettu sitä kritiikkiä, mikä täällä on esiin noussut ja mikä toivottavasti sitten osaltaan vie tätä suunnitteluprosessia eteenpäin.

Olennaista on tosiaan sen myöntäminen, että nykyisillä toimilla Suomi ei ole pääsemässä näihin asetettuihin tavoitteisiin, ja siksi lisää toimia tarvitaan. Ympäristökriisien taustalla se ydinongelma on luonnonvarojen ylikulutus. Kulutamme enemmän kuin tämä planeetta kestää, ja siihen pitäisi Suomessakin pystyä puuttumaan nykyistä tehokkaammin. Kiertotaloushan on tässä sinänsä avainasemassa, ja tässä meillä on petrattavaa, ja toivon, että se nyt vielä näkyisi loppukaudella hallituksenkin politiikassa nykyistä vahvemmin.

Käytänkin nyt tilaisuutta hyväkseni kysyäkseni, että kun muistaakseni hallitus päätti tästä jäteveron nostosta kymmenellä miljoonalla, niin onko tämä nyt etenemässä ja tulossa sitten käytäntöön? Se nyt on yksi keino siihen, että saadaan kiertotaloutta vauhditettua.

No, rakentaminen on yksi keskeinen sektori. Edustaja Kallio tässä hyvin nosti puurakentamista, jossa meidän Suomessakin pitäisi pystyä olemaan parempia. Itse ajattelen, että tämä ei ole sellainen teema, joka jakaa poliittisesti, vaan ennemminkin tätä ovat kaikki halunneet osaltaan vauhdittaa, ja toivottavasti siihenkin niitä keinoja löytyy. Se on juuri sitä metsätalouden jalostusarvon nostoa, mitä myöskin peräänkuulutetaan näissä

valiokuntien kannanotoissa. Eli jotta me siitä rajallisesta, arvokkaasta puuraaka-aineesta saataisiin enemmän irti, niin sitä jalostusarvoa pitäisi pystyä nostamaan, ja puurakentaminen on yksi osa sitä, jossa toivon tosiaan, että päästäisiin eteenpäin. Kiinnostavaa kuulla, jos ministerillä on tähän jotain uutta kerrottavaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Olkaa hyvä, ministeri Multala.

19.12 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. — Tosiaan muutamia kysymyksiä ja huomioita, joihin tässä yritän vastata:

Todellakin tämä ilmastolain mukainen suunnittelujärjestelmä on aika monimutkainen, ja tätä ollaan parantamassa. Työ on aloitettu niin, että sitten seuraavalla hallituspohjalla, joka neuvotteluissa istuu, olisi paremmat tiedot käytettävissä, ja myös näen, että tiedot siitä, jos tätä ilmastolain mukaista suunnittelujärjestelmää halutaan muuttaa, sillä se toki edellyttää sen lain päivittämistä.

Nyt on edetty sen nykylain mukaisesti. Siinähän edellytetään tätä pitkän aikavälin suunnitelmaa tehtäväksi, ja nyt se tehtiin ensimmäistä kertaa, kerran kymmenessä vuodessa. Sitten tämä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma tehdään joka hallituskausi ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma joka toinen hallituskausi. Sen vuoksi emme kokeneet, että tätä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa nyt olisi ollut tarpeen päivittää, koska edellinenkään hallitus ei vielä kyennyt siihen kaikkia resursseja osoittamaan ja nyt olemme pyrkineet siihen tuomaan myös lisää resursseja ja toisaalta toimeenpanemaan sitä, koska siinäkin oli vielä vajetta, joten siinä mielessä pidän tärkeänä, että nämä toimet ovat myös pitkäjänteisiä. Sitten tätä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman päivittämistä varmasti kannattaa miettiä heti siellä hallitusneuvotteluissa, kuten tietysti kaikkien muidenkin näiden suunnitelmien edellyttämien toimien tai käytännössä sen meidän hiilineutraalisuustavoitteen edellyttämien toimien.

Tämä meidän oma ilmastopolitiikkahan ei tietenkään ole ainoa asia, joka näitä päästövähennyksiä ohjaa, vaan päinvastoin meillähän on erittäinkin vahvaa lainsäädäntöä Euroopan unionista, ja on tietysti hienoa, että tässä mietinnössään talousvaliokunta myös korostaa päästökaupan merkitystä ilmastopolitiikan keskeisenä ohjauskeinona. Sehän on ollut myös hallituksen linja, että siitä tulee jatkossakin pitää kiinni, ja sitä vaikuttamistyötä ollaan tehty ihan pääministeritasolta asti sinne Eurooppaan, että näin olisi myös jatkossa. Se on suomalaisten yritysten etu ja ylipäätään eurooppalaisten yritysten etu, että meidän investointiympäristö pysyy vakaana ja se on ennustettava ja näitä investointeja päästöttömiin ja vähäpäästöisiin teknologioihin kannattaa tehdä.

No, kiertotaloudesta: Joo, tässä on todellakin monta asiaa liikenteessä. Tätä jäteveron laajennusta valmistellaan tuolla VM:ssä. En osaa ihan tarkasta aikataulusta sanoa, mutta sen pitäisi siellä edetä. Meillä on myöskin tämä jätelain uudistus, jossa ensimmäisessä vaiheessa avataan markkinoita mutta toisessa vaiheessa olisi tarkoitus vielä tällä hallituskaudella saada sieltä eteenpäin joitakin sellaisia elementtejä, joilla päästäisiin jätelaista enemmän kiertotalouslain suuntaan. Sen lisäksi on näitä tällaisia ehkä teknisempiä yksityiskohtia, kuten se, miten määritellään näitä ”ei enää jätettä” -kriteereitä ja tämän tyyppisiä, mikä välillä on esteenä, niin että vaikkapa tällä hetkellä meidän yhdellä isoimmista aloista, kaivannaisteollisuudessa syntynyttä kuonaa tai jätettä — tai tällä

hetkellä jätteeksi määriteltävää — on vaikea hyödyntää vaikkapa lähialueilla tien rakentamiseen tai muuhun vastaavaan. Tähän pyritään hakemaan joustavuutta. Totta kai myös rakennusala on erittäin tärkeä tässä, koska siellä syntyy paljon käyttökelpoistakin jätettä, ja siellä on myös osaamisen päivittämisen tarvetta siinä, että osataan sitten purkaa esimerkiksi rakennuksia siten, että niitä voidaan uudelleen hyödyntää. Sen lisäksi on vielä tietenkin EU-tasolla tämä heidän oma — tai tietysti meidänkin siihen vaikuttama — kiertotalousasetus, Circular Economy Act, joka on tarkoitus tietysti sitten Suomessakin toimeenpanna, mutta se on vielä tuloillaan.

Kiertotaloutta totta kai haluamme vauhdittaa, se on ihan selvä, koska se on yksi avain siihen, että saadaan samanaikaisesti vähennettyä päästöjä ja vähennettyä luonnonvarojen käyttöä, hyödynnettyä ne, mitä on kerran hyödynnetty, mahdollisimman tehokkaasti ja pitkään.

Sitten vielä oli muutama kysymys tai oikeastaan enemmänkin maininta siirtokapasiteetista:

Fingridhän on tästä tehnyt nyt oikeastaan aika informatiivisenkin suunnitelman, jolla on ehkä helpompi viestiä myöskin niistä suunnitelmista. Toki on nyt saatu sillä hallituksen päätöksellä lisätä investointikapasiteettia ja myöskin saatu vauhditettua niitä. Sen haluan kuitenkin todeta, että tällä hetkellä tuotantoliittymäkyselyitä on ollut noin 400 gigawatin verran ja kulutusliittymäkyselyitä noin 70 gigawatin verran. Meidän tuotantokapasiteetti tällä hetkellä on 25 gigawattia, ja toisaalta huippukulutus viime talvena oli sen 15,5 gigawattia. Tämä kertoo siis siitä, että nyt kun ollaan huolissaan siitä, tuleeko meillä ikään kuin liikaa sähkönkulutusta, niin vaikuttaa siltä, että ei, vaan enemmänkin kysymys on juurikin siitä, että tämä uusi kulutus sitten saa liikkeelle myös näitä sähköntuotantoinvestointeja.

Itäisen Suomen osalta kehysriihessä on linjattu, että elinvoimakeskukset ottavat nyt vastuuta työryhmien esittämän toimeenpanosta siitä, että tätä työskentelyä organisoidaan niin, että kun näitä investointeja halutaan edistää alueellisesti, niin sinne tulee tämmöisiä alueellisia yhteistyötiimejä, joissa voidaan sitten paremmin suunnitella sitä, [Puhemies koputtaa] miten nämä julkiset ja yksityisen sektorin toimijat voivat yhteensovittaa verkkoon liittymistä ja myös tuotantoinvestointeja, kulutusinvestointeja ja niin edelleen. Eli pyritään tätä suunnittelua helpottamaan tätä kautta ja siten tuomaan tietysti myös varmuutta näille investoinneille, kun tiedetään ne Itä-Suomen tietyt rajoitteet, mitä siellä on vaikkapa tuulivoimarakentamiseen liittyen. — No, ehkäpä lopetan, kun puhemies koputtaa, niin että päästään kaikki katsomaan jääkiekkoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Puheajan suositus oli puhemiesneuvostosta viisi minuuttia. Sen vuoksi tässä naputtelen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 11/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

7. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran kertomus vuodelta 2025

Kertomus K 5/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely ja keskustelu keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tässä ensimmäinen puheenvuoro, Sitran hallintoneuvoston puheenjohtaja, edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.19 **Mika Lintilä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin hallintoneuvoston puheenjohtajana esittelen Sitran kertomuksen vuodelta 2025.

Kuten kaikki tiedämme, toimintaympäristön nopeat muutokset haastavat Suomea monella tavalla. Jotta voimme pärjätä tässä kompleksisessa toimintaympäristössä, jossa moni murros tapahtuu samanaikaisesti, tarvitaan muutoskykyä sekä kykyä hyödyntää ennakkotietoa päätöksenteon pohjana. Sitran tehtävä on Suomen hyvinvoinnin edistäminen ja talouden kasvun vauhdittaminen luonnon kantokyvyn rajoissa. Se pyrkii yhdessä kumppaneiden kanssa uudistamaan rohkeasti yhteiskuntaa ja antamaan tietoa yhteiskunnan uudistamiseen.

Sitra on ottanut uudistumisen haasteen vastaan myös itse. Vuosi 2025 oli Sitralle merkittävä: ensimmäinen kokonainen vuosi, jossa Sitra toimi uudistetun strategian mukaisesti. Sitra on läpikäynyt parissa vuodessa suuret muutokset: esimerkiksi koko toimintamalli ja organisaatio on uudistettu, kahdet muutosneuvottelut, joissa johdon ja keskijohdon tehtäviä on vähennetty, 40 prosenttia tukitoimintojen tehtävistä on lakannut, ja kuluvan vuoden loppuun mennessä kotimaan toiminnan henkilöstöön kaikkiaan noin kolmanneksen vähennys vuoden 24 tasosta — toimintamenoista noin kahden miljoonan euron vuotuiset säästöt.

Sitra pyrkii koko ajan myös uudistumaan ja tehostamaan toimintaansa data- ja tekoälyä paremmin hyödyntämällä. Tavoitteena on kahdeksankertaistaa Sitran rahoituskapasiteetti vuonna 2027 vuoden 24 tasosta. Rahoituksella Sitra tukee yhteiskunnallisia innovaatioita, joilla Suomi voi uudistua.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2025 Sitra teki merkittävät päätökset, joilla se tukee Suomen talouden kasvua ja yhteiskunnan uudistumista. Sitra päätti suunnata sijoituksestaan 150 miljoonaa euroa kotimaisten kasvuyritysten ja pk-yritysten kasvun vauhdittamiseen. Sijoitukset tehdään kotimaisten pääoma- ja sijoitusrahastojen kautta. Tavoitteena on helpottaa yritysten riskipääoman saatavuutta. Sijoitukset tullaan tekemään noin viiden vuoden aikana.

Sitra teki myös päätöksen historiallisen suuresta panostuksesta julkisen sektorin tuottavuuden parantamiseen tekoälyä ja dataa hyödyntämällä: kolmen vuoden aikana yhteensä 50 miljoonaa euroa. Kyse ei ole siis vain IT-projektista, vaan paljolti johtamisesta ja toimintamallien uudistamisesta.

Sitra pyrkii olemaan päätöksentekijöiden apuna monin tavoin. Yksi esimerkki on uudentyyppiset ennakointikatsaukset, jotka käynnistettiin vuonna 25. Pitkän aikavälin

kehitys- ja muutoskaarten rinnalle Sitra alkoi tuottaa yksittäisiin aiheisiin keskittyviä ajankohtaisennakoinnin katsauksia.

Sitra oli vuonna 2025 myös luomassa edellytyksiä puolustusalan yhteistyölle ja uudenlaisten kasvun mahdollisuuksien etsinnälle siinä. Yhdessä eri toimijoiden kanssa työstettiin yhteiskunnallisen luottamuksen strategiaa.

Sitra otti myös askelia kohti vahvistuvaa roolia EU-keskustelussa. Tämän vuoden helmikuussa Sitra perusti vakituisen edustajan tehtävän Brysseliin. Sitran on syytä olla pulssilla Suomeenkin vaikuttavissa EU-asioissa ja toisaalta pystyä viemään myös Suomessa kehitettyjä ratkaisuja Brysselin toimijoiden tietoon.

Puhemies! Viime vuonna valmisteltiin myös kahta Sitran laajaa tietopakettia, jotka julkaistiin tämän vuoden puolella: Megatrendejä sekä maaliskuussa julkaistua Kasvuatlasta. Sitran Megatrendit on arvostettu ja hyvin laajalti eri toimijoilla käytössä Suomessa. Kasvuatlas vastaa tarpeeseen, joka on tunnistettu. Se luo yhteistä tilannekuvaa kestävän talouskasvun edellytyksistä ja mahdollisuuksista ja auttaa löytämään realistisia polkuja kasvun vahvistamiseen.

Repivän yhteiskunnallisen keskustelun ja vaikean taloudellisen tilanteen keskellä Suomessa tarvitaan toimijaa, jonka riippumattomuus sallii joustavan toimimisen hyvin erilaisten tahojen kanssa. Eduskunnan alaisena rahastona Sitralla on vankka selkänoja tehdä työtä, ja sitä tukee hyvin yksimielinen hallintoneuvosto. Sitran osaamista arvostetaan. Kun Sitraan kutsutaan, siihen yleensä vastataan, ja Sitraa kuunnellaan.

Sitran nykyisessä strategiassa kumppanuus on keskeistä. Sitra ei yksinään uudista Suomea. Siihen tarvitaan monen toimijan osaaminen. Vaikeina aikoina on tärkeää, että päättäjien katse ei ole kengänkärjessä, vaan että pystymme tekemään ratkaisuja, joilla katsomme pitkälle tulevaisuuteen, kuten Sitra tällä hetkellä tekee. Tällaisten ratkaisujen tueksi me tarvitsemme nyt ja myös tulevaisuudessa Sitraa ja sen osaamista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset Sitran hallintoneuvoston puheenjohtajalle esittelystä. — Sitten seuraava puhuja, edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.25 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin jäädä kuuntelemaan, jotta edustaja Lintilä ei joudu puhumaan aivan tyhjälle salille, [Mika Lintilän välihuuto] mutta myös ihan asiallisista syistä. Kiitos hyvästä esittelystä.

Ensin alkuun semmoinen anekdootti: Aikoinaan olin Etelä-Savossa eräässä Sitran hankkeessa mukana. He lähettivät joulun alla sitten — tämän olen kertonut täällä aiemminkin, mutta kerron nyt uudelleen — tämmöisen pienen lahjapakkauksen, ja mietin jo ennakkoon, että mitähän sieltä mahtaa tulla. Siellä oli burkinafasolaisia pähkinöitä ja perulaista suklaata. Sen jälkeen toivon mukaan linja on vaihtunut, ja varmaan onkin.

Oli erinomaisen hyvä ja mukava kuulla siitä, että nämä panostukset kotimaiseen yritystoimintaan ja tämäntyyppisiin kasvavat. Mutta ehkä pienen toiveen kuitenkin esittäisin: kun itse oikeastaan haen jokaisesta aiheesta, niin kuin täällä on ehkä huomattu, itäisen Suomen näkökulman, myös Suomen pidemmän aikavälin tulevaisuuden näkökulman — niin kuin edustaja Lintilä hyvin totesi tuossa äsken, ettei pidä katsoa kengänkärkiin — että meillä olisi sitä näkymää pidemmälle, niin Sitra voisi myös tämäntyyppisiin asioihin ehkä jatkossa panostaa. — Kiitos, ei muuta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 29.5.2026 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.27.

Pöytäkirjan vakuudeksi: